

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

CURTEA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI

Ghid privind art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția europeană a drepturilor omului

Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori

Actualizat la 28 februarie 2026

Întocmit de Grefă. Nu obligă Curtea.

Invităm editorii sau organizațiile care doresc să traducă și/sau să reproducă integral sau parțial acest ghid, în format tipărit sau electronic, să completeze formularul de contact *cerere de reproducere sau republicare a unei traduceri*, pentru a se informa cu privire la procedura de autorizare.

Pentru informații referitoare la traducerea ghidurilor privind jurisprudența, vă rugăm consultați lista *Traduceri în curs*.

Textul original al acestui ghid este redactat în limba engleză și este actualizat periodic. Cel mai recent, a fost actualizat la 28 februarie 2026. Poate suferi modificări de formă.

Ghidurile privind jurisprudența pot fi descărcate de la adresa *https://ks.echr.coe.int*. Pentru informații actualizate despre publicații, vă rugăm să accesați contul de X al Curții *https://x.com/ECHR_CEDH*.

Prezenta traducere este publicată cu acordul Consiliului Europei și al Curții Europene a Drepturilor Omului și reprezintă responsabilitatea exclusivă a Institutului European din România

© Consiliul Europei/Curtea Europeană a Drepturilor Omului, 2026

Cuprins

În atenția cititorilor 4

I. Introducere 5

II. Structura articolului 6

III. Sunt ambele proceduri de natură „penală” („«pénale» ou «criminelle»” în franceză / „«criminal» or «penal»” în engleză)? 8

A. Principii generale 8

B. Exemple 9

- Proceduri disciplinare 9
- Majorări ale impozitului 9
- Reținerea permisului de conducere ca urmare a unei condamnări 10
- Retragerea unui permis sau a unei licențe 10
- Permise de ședere 11
- Proceduri disciplinare în detenție (în regim de izolare) 11
- Proceduri și sancțiuni administrative 11
- Infracțiuni minore 12
- Destituirea 12
- Măsură preventivă adoptată în contextul combaterii huliganismului 12
- Privarea de cetățenie 13
- Supravegherea administrativă în scop preventiv, după executarea pedepselor de către persoanele condamnate 13

IV. Cele două proceduri au ca obiect „aceeași infracțiune” („idem”)? 14

A. Principii generale 14

B. Exemple 14

V. A fost repetată aceeași procedură (bis)? 18

A. Este a doua procedură nouă? 18

B. A existat o hotărâre definitivă? 21

1. A existat „o achitare sau o condamnare”? 22
2. Este decizia „definitivă”? 23

C. Excepții 24

Lista cauzelor citate 27

În atenția cititorilor

Prezentul ghid face parte din seria Ghiduri privind jurisprudența, publicată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (denumită în continuare „Curtea", „Curtea Europeană" sau „Curtea de la Strasbourg"), cu scopul de a informa practicienii din domeniul dreptului cu privire la hotărârile și deciziile fundamentale pronunțate de Curtea de la Strasbourg. Ghidul de față analizează și rezumă jurisprudența referitoare la art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenția europeană a drepturilor omului (denumită în continuare „Convenția" sau „Convenția europeană"). Cititorii vor găsi aici principiile-cheie dezvoltate în acest domeniu, precum și precedentele relevante.

Jurisprudența citată a fost selectată dintre hotărârile și deciziile de referință, importante și/sau recente.[*]

Hotărârile și deciziile Curții nu doar soluționează cauzele cu care a fost sesizată, ci servesc, în sens mai larg, pentru a clarifica, proteja și dezvolta normele Convenției, contribuind astfel la respectarea, de către state, a angajamentelor pe care și le-au asumat în calitate de părți contractante [*Irlanda împotriva Regatului Unit*, pct. 154, 18 ianuarie 1978, seria A nr. 25, și, mai recent, *Jeronovičs împotriva Letoniei* (MC), nr. 44898/10, pct. 109, CEDO 2016].

Sistemul instituit de Convenție are ca finalitate să soluționeze, în interesul general, probleme care țin de ordinea publică, îmbunătățind astfel standardele de protecție a drepturilor omului și extinzând jurisprudența din acest domeniu la întreaga comunitate a statelor părți la Convenție [*Konstantin Markin împotriva Rusiei* (MC), pct. 89, nr. 30078/06, CEDO 2012]. Astfel, Curtea a subliniat rolul Convenției ca „instrument constituțional al ordinii publice europene" în domeniul drepturilor omului [*Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi împotriva Irlandei* (MC), nr. 45036/98, pct. 156, CEDO 2005-VI, și, mai recent, *N.D. și N.T. împotriva Spaniei* (MC), nr. 8675/15 și 8697/15, pct. 110, 13 februarie 2020].

Protocolul nr. 15 la Convenție a introdus recent principiul subsidiarității în preambulul Convenției. Acest principiu impune „o responsabilitate comună a statelor părți și a Curții" în ceea ce privește protecția drepturilor omului, iar autoritățile și instanțele naționale trebuie să interpreteze și să aplice dreptul intern într-un mod care să asigure efectul deplin al drepturilor și libertăților definite în Convenție și în protocoalele la aceasta [*Grzęda împotriva Poloniei* (MC), pct. 324].

Prezentul ghid include trimiteri la cuvinte-cheie din fiecare articol citat din Convenție sau din protocoalele la aceasta. Problemele juridice abordate în fiecare cauză sunt sintetizate într-o Listă de cuvinte-cheie, selectate dintr-un tezaur de termeni extrași (în majoritatea cazurilor) direct din textul Convenției și din protocoalele la aceasta.

Baza de date HUDOC a jurisprudenței Curții permite căutarea după cuvinte-cheie. Căutarea după aceste cuvinte-cheie permite găsirea unui grup de documente cu un conținut juridic similar (motivarea și concluziile Curții din fiecare cauză sunt rezumate prin cuvinte-cheie). Cuvintele-cheie pentru fiecare cauză sunt disponibile în fila Detalii cauză din HUDOC. Pentru informații suplimentare privind baza de date și cuvintele-cheie, consultați Manual de utilizare HUDOC.

[*] Jurisprudența citată poate fi în una sau în ambele limbi oficiale (engleză și franceză) ale Curții și ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului. Dacă nu se specifică altfel, trimiterea este la o hotărâre pe fond, pronunțată de o Cameră a Curții. Abrevierea „(dec.)" arată că este vorba despre o decizie a Curții, iar „(MC)" că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră. Hotărârile pronunțate de o Cameră, care nu sunt definitive la data publicării prezentei actualizări, sunt marcate cu un asterisc (*).

I. Introducere

1. Protocolul nr. 7 la Convenție a fost redactat în 1984. Scopul art. 4 din Protocolul nr. 7 este acela de a interzice repetarea procedurilor penale care au dus la pronunțarea unei hotărâri definitive (*ne bis in idem*).

2. Potrivit jurisprudenței Curții, garanția consacrată prin art. 4 din Protocolul nr. 7 ocupă un loc primordial în sistemul de protecție al Convenției, astfel cum o atestă faptul că art. 15 nu îngăduie nicio derogare de la aceasta în caz de război sau alt pericol public [*Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 47].

3. Protecția împotriva repetării urmăririi penale este una dintre garanțiile specifice care decurg din principiul general al echității procesului în materie penală (*ibid.*, pct. 48). Totuși, un capăt de cerere întemeiat pe art. 4 din Protocolul nr. 7, dispoziție distinctă de art. 6 din Convenție, va fi declarat inadmisibil dacă statul pârât nu a ratificat protocolul [*Blokker împotriva Țărilor de Jos* (dec.), 2000].

4. Art. 4 din Protocolul nr. 7 consacră un drept fundamental care garantează că nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă [*Marguš împotriva Croației* (MC), 2014, pct. 114; *Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei* (MC), 2009, pct. 58; *Nikitin împotriva Rusiei*, 2004, pct. 35; și *Kadusic împotriva Elveției*, 2018, pct. 82]. Repetarea procesului sau a pedepsei este elementul central al situației juridice vizate de art. 4 din Protocolul nr. 7 (*Nikitin împotriva Rusiei*, 2004, pct. 35).

II. Structura articolului

Art. 4 din Protocolul nr. 7 - Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori

„1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.

2. Dispozițiile paragrafului precedent nu împiedică redeschiderea procesului, conform legii și procedurii penale a statului respectiv, dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

3. Nicio derogare de la prezentul articol nu este îngăduită în temeiul art. 15 din Convenție."

Cuvinte-cheie HUDOC conexe

Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori (P7-4)
Infracțiune (P7-4)
Condamnare (P7-4)
Achitare (P7-4)
Jurisdicția aceluiași stat (P7-4)
Redeschiderea procesului (P7-4)
- Fapte noi ori recent descoperite (P7-4)
- Viciu fundamental în cadrul procedurii (P7-4)

5. Art. 4 cuprinde trei paragrafe. Primul paragraf enunță cele trei componente-cheie ale principiului *non bis in idem* [*Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 49]:

1. cele două proceduri trebuie să fie de natură „penală",
2. acestea trebuie să aibă ca obiect aceeași infracțiune și
3. trebuie să existe o repetare a procedurii penale.

La rândul său, cea de a treia componentă include trei elemente separate:

a. a doua procedură trebuie să fie nouă;
b. în acest caz, hotărârea pronunțată în prima procedură trebuie să fie definitivă; și
c. acesteia nu trebuie să i se aplice excepția menționată la paragraful al doilea.

6. Expresia „de către jurisdicțiile aceluiași stat" limitează aplicarea articolului la nivel național[1]. Prin urmare, organele Convenției au declarat inadmisibile capetele de cerere privind repetarea procedurii penale în diferite țări [*Gestra împotriva Italiei*, decizia Comisiei, 1995, *Amrollahi împotriva Danemarcei* (dec.), 2001, *Sarria împotriva Poloniei* (dec.), 2015, pct. 24, *Krombach împotriva Franței* (dec.), 2018, pct. 35-42].

7. În cauza *Krombach împotriva Franței* (dec.), 2018, reclamantul fusese condamnat în Franța pentru comiterea de infracțiuni în privința cărora acesta susținea că fusese achitat anterior în Germania. Curtea a reținut că, deoarece acțiunea penală îndreptată împotriva acestuia fusese inițiată în două state diferite (Germania și Franța), art. 4 din Protocolul nr. 7 nu era aplicabil în cauză și a declarat capătul de cerere inadmisibil pentru incompatibilitate *ratione materiae*. În conformitate cu jurisprudența sa constantă, Curtea a hotărât în special că art. 4 din Protocolul nr. 7 nu împiedică urmărirea penală sau sancționarea unei persoane de către instanțele unui stat parte la Convenție pentru o infracțiune pentru care aceasta fusese achitată sau condamnată printr-o hotărâre definitivă în alt stat parte (pct. 40). De asemenea, a apreciat că faptul că atât Franța, cât și Germania sunt state

1. Aplicarea principiului la nivel internațional este reglementată de alte câteva Convenții ale Consiliului Europei, inclusiv Convenția europeană de extrădare (1957), Convenția europeană privind valoarea internațională a hotărârilor represive (1970) și Convenția europeană privind transferul de proceduri în materie penală (1972).

membre ale Uniunii Europene și că dreptul Uniunii Europene conferă principiului *non bis in idem* o dimensiune trans-statală la nivelul Uniunii nu afectează aplicabilitatea art. 4 din Protocolul nr. 7. În plus, Curtea a subliniat că dispozițiile Convenției nu împiedică statele părți să acorde o protecție juridică mai extinsă drepturilor și libertăților garantate de Convenție, inclusiv în conformitate cu obligațiile care le revin în temeiul dreptului Uniunii Europene sau al tratatelor internaționale. Prin intermediul mecanismului său de garantare colectivă a drepturilor pe care le consacră, Convenția consolidează, conform principiului subsidiarității, protecția oferită la nivel național, fără să impună limite privind această protecție (art. 53 din Convenție) (pct. 39).

8. În conformitate cu art. 4 § 3, nu este posibilă nicio derogare de la art. 4 din Protocol prin invocarea art. 15 din Convenție (derogare „în caz de război sau de alt pericol public ce amenință viața națiunii”).

III. Sunt ambele proceduri de natură „penală” („«pénale» ou «criminelle»” în franceză / „«criminal» or «penal»” în engleză)?

Art. 4 § 1 din Protocolul nr. 7

„1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.

[...]”

Cuvinte-cheie HUDOC conexe

Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori (P7-4)
Infracțiune (P7-4)
Condamnare (P7-4)
Achitare (P7-4)
Jurisdicția aceluiași stat (P7-4)

A. Principii generale

9. Astfel cum se precizează în Raportul explicativ privind Protocolul (pct. 32), art. 4 se aplică doar „procedurilor penale”. Așadar, nu există nicio piedică pentru ca persoana în cauză să facă, pentru aceeași faptă, obiectul unei acțiuni penale și al unei acțiuni cu un caracter diferit (de exemplu, al unei proceduri disciplinare, în cazul unui funcționar).

10. Cu toate acestea, Curtea a hotărât că încadrarea juridică a procedurii în dreptul intern nu poate constitui singurul criteriu relevant pentru aplicabilitatea principiului *non bis in idem* din perspectiva art. 4 § 1 din Protocolul nr. 7 și că, în caz contrar, aplicarea acestei dispoziții ar fi lăsată la aprecierea statelor contractante, existând riscul să se ajungă la rezultate incompatibile cu obiectul și scopul Convenției [*Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei* (MC), 2009, pct. 52 [2]]. Curtea a reținut că noțiunea „procedură penală”, folosită în textul art. 4 din Protocolul nr. 7, trebuie să fie interpretată în lumina principiilor generale aplicabile sintagmei corespondente „acuzație în materie penală” („accusation en matière pénale” în franceză / „criminal charge” în engleză) și termenului „pedeapsă” („peine” în franceză / „penalty” în engleză), care figurează la art. 6 și, respectiv, la art. 7 din Convenție [*Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei* (MC), 2009,pct. 52; *Timofeiev și Postupkin împotriva Rusiei*, 2021, pct. 86][3]. Conform jurisprudenței constante a Curții, existența sau inexistența unei „acuzații în materie penală” trebuie apreciată în funcție de trei criterii, denumite în mod curent „*criteriile Engel*” [*Engel și alții împotriva Țărilor de Jos*, 1976, *Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei* (MC), 2009, pct. 53]. Pentru a asigura coerența interpretării Convenției în ansamblul său, este preferabil ca aplicabilitatea principiului *non bis in idem* să fie reglementată de aceleași criterii definite în cauza *Engel* [*A și B împotriva Norvegiei* (MC), 2016, pct. 105-107; *Ghoumid și alții împotriva Franței*, 2020, pct. 68]. Primul este încadrarea juridică a infracțiunii în dreptul național; cel de al doilea este însăși natura infracțiunii; iar cel de al treilea este gradul de severitate al sancțiunii pe care persoana în cauză riscă să o primească. Criteriile al doilea și al treilea sunt alternative și nu neapărat cumulative. Acest lucru nu împiedică totuși adoptarea unei abordări cumulative, dacă analiza separată a fiecărui criteriu nu permite să se ajungă la o concluzie clară cu privire la existența unei acuzații în materie penală [*Serghei Zolotuhin*

2. Care citează *Storbråten împotriva Norvegiei*, în care este citată *Öztürk împotriva Germaniei*, 21 februarie 1984, pct. 49, seria A nr. 73.
3. În ceea ce privește sfera de aplicare a laturii penale a art. 6 și noțiunea de „acuzație (în materie) penală”, a se vedea Ghidul privind art. 6 (latura penală). În ceea ce privește sfera de aplicare a art. 7 și a noțiunii de „pedeapsă”, a se vedea Ghidul privind art. 7.

împotriva Rusiei (MC), 2009, pct. 53, *Jussila împotriva Finlandei* (MC), 2006, pct. 30-31; *Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 54; *Matijašić împotriva Croației* (dec.), 2021, pct. 23].

11. În cazul în care Curtea consideră că prima sau a doua procedură nu este de natură „penală", în mod normal, aceasta declară capătul de cerere întemeiat pe art. 4 din Protocolul nr. 7 inadmisibil pentru incompatibilitate *ratione materiae*, în sensul art. 35 § 3 din Convenție [a se vedea, de exemplu, *Paksas împotriva Lituaniei* (MC), 2011, pct. 69, *Seražin împotriva Croației* (dec.), 2018, pct. 91-92].

12. În cazul în care Curtea a hotărât deja că procedura în cauză nu a implicat stabilirea temeiniciei unei „acuzații în materie penală", în sensul art. 6 din Convenție, aceasta consideră, în mod normal, că reclamantul nu a fost „urmărit sau pedepsit penal", în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7, și că această dispoziție nu se aplică [a se vedea, de exemplu, *Paksas împotriva Lituaniei* (MC), 2011, pct. 68; a se vedea *Timofeiev și Postupkin împotriva Rusiei*, 2021, pct. 86-87, pentru o abordare similară în ceea ce privește neaplicabilitatea art. 4 din Protocolul nr. 7, în lumina concluziei anterioare cu privire la neaplicabilitatea art. 7].

B. Exemple

• *Proceduri disciplinare*

13. O serie de cauze privesc reclamanți care au făcut obiectul atât al unei urmăriri sau condamnări penale, cât și al unei proceduri disciplinare. În cauza *Kremzow împotriva Austriei*, decizia Comisiei, un judecător pensionat a fost declarat vinovat, printre altele, de comiterea infracțiunii de omor și, ulterior, în cadrul unei proceduri disciplinare, autoritățile au hotărât că aceleași fapte constituiau, de asemenea, o abatere disciplinară și l-au condamnat la decăderea din toate drepturile de care beneficia în calitate de judecător ieșit la pensie, inclusiv dreptul său la pensie. Comisia a subliniat că instanța disciplinară nu l-a găsit ea însăși pe reclamant „vinovat" de săvârșirea infracțiunilor în cauză, ci s-a bazat pe condamnarea pronunțată de instanța penală competentă și s-a considerat legată de decizia instanței respective. Aceasta a considerat că sarcina instanței disciplinare s-a limitat, în esență, la a examina dacă, în speță, în cazul reclamantului, în calitatea acestuia de judecător pensionat, săvârșirea infracțiunilor grave de care fusese găsit vinovat constituia, de asemenea, o abatere disciplinară. În opinia Comisiei, era vorba despre sancțiuni disciplinare tipice, pe care multe state contractante le prevedeau, în astfel de cazuri, în statutul funcționarilor publici (sancțiunile disciplinare și răspunderea funcționarilor publici): retragerea drepturilor legate de statutul profesional al funcționarului, inclusiv pierderea dreptului la pensie. Având în vedere că procedura disciplinară îndreptată împotriva reclamantului nu putea fi calificată drept o nouă „procedură penală", s-a considerat că art. 4 din Protocolul nr. 7 nu se aplica (a se vedea, de asemenea, *Demel împotriva Austriei*, decizia Comisiei, 1998). În cauza *Kurdov și Ivanov împotriva Bulgariei*, 2011, reclamanții, angajați ai Societății Naționale a Căilor Ferate Bulgare, trebuiau să execute niște lucrări de sudură la un vagon. În timpul operațiunii, conținutul vagonului a luat foc. Atunci, unul din reclamanți a făcut obiectul unei proceduri administrative pentru nerespectarea normelor de siguranță și a trebuit să plătească o amendă. Ulterior, cei doi reclamanți au fost urmăriți penal pentru incendierea involuntară a unor obiecte de valoare. Curtea a hotărât că prima procedură nu îndeplinea criteriile necesare pentru a fi calificată drept „acuzație în materie penală" în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7, după ce a constatat în special că faptele în cauză constituiau elemente tipice ale unei abateri disciplinare (pct. 42). A se vedea concluzii similare legate de sancțiuni disciplinare în deciziile *Luksch împotriva Austriei* (dec.), 2000, (suspendarea temporară a unui contabil), *Banfield împotriva Regatului Unit* (dec.), 2005, (revocarea din funcție a unui ofițer de poliție și retragerea drepturilor la pensie ale persoanei în cauză), și *Klein împotriva Austriei* (dec.), 2006, (decăderea din dreptul de a exercita profesia de avocat).

• *Majorări ale impozitului*

14. Curtea a reținut, în mai multe hotărâri, că procedurile de majorare a impozitelor erau de natură „penală" în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7 [*inter alia*, *Manasson împotriva Suediei* (dec.), 2003, *Rosenquist împotriva Suediei* (dec.), 2004, *Pirttimäki împotriva Finlandei*, 2014, pct. 45-48, *Lucky Dev*

împotriva Suediei, 2014, pct. 51]. Această analiză a fost confirmată recent în hotărârile *A și B împotriva Norvegiei* (MC), 2016, pct. 136-139, și *Johannesson și alții împotriva Islandei*, 2017, pct. 43.

• *Reținerea permisului de conducere ca urmare a unei condamnări*

15. În cauza *Hangl împotriva Austriei* (dec.), 2001, reclamantul a fost condamnat pentru depășirea vitezei legale și obligat la plata unei amenzi. Ulterior, i s-a suspendat permisul de conducere de două ori, de fiecare dată pentru o perioadă de două săptămâni. Curtea a considerat că reținerea permisului de conducere al reclamantului constituia o măsură preventivă, care avea ca scop asigurarea siguranței utilizatorilor drumurilor, și a constatat că, în cadrul acestei proceduri, reclamantul nu a fost urmărit sau pedepsit penal pentru săvârșirea unei infracțiuni pentru care fusese deja condamnat printr-o hotărâre definitivă. În cauza *Nilsson împotriva Suediei* (dec.), 2005, reclamantul a fost condamnat pentru conducerea unui vehicul sub influența alcoolului, cu circumstanțe agravante, și pentru conducerea unui vehicul fără permis de conducere. În consecință, acestuia i s-a suspendat permisul de conducere (pe care l-a obținut ulterior) pentru o perioadă de 18 luni. Curtea a apreciat că, deoarece această măsură de suspendare a fost decisă după mai multe luni de la condamnare, nu avea ca scop doar prevenirea și descurajarea, în vederea asigurării siguranței utilizatorilor drumurilor, ci prezenta și un puternic caracter represiv. Subliniind totodată că această măsură a fost o consecință directă și previzibilă a condamnării reclamantului, a hotărât că, deși, la nivel național, era considerată drept o măsură administrativă care avea ca scop asigurarea siguranței rutiere, gradul de severitate al acesteia impunea calificarea sa drept o sancțiune penală. Prin urmare, a concluzionat că suspendarea permisului constituia o măsură „penală” în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7 (a se vedea și *Maszni împotriva României*, 2006, pct. 65-66).

16. În cauza *Matijašić împotriva Croației* (dec.), 2021, pct. 27-38, Curtea a constatat că o interdicție de a conduce, aplicată automat oricărei persoane după acumularea de către aceasta, pe parcursul unei anumite perioade de timp, a unui anumit număr de puncte de penalizare (în evidențele privind permisele de conducere), pentru încălcarea normelor de circulație rutieră, nu a implicat stabilirea temeiniciei unei „acuzații în materie penală”. Observând că unele state contractante au pus în aplicare un sistem de puncte de penalizare (pentru încălcarea normelor de circulație rutieră) și că, în jurisprudența sa, Curtea a subliniat importanța instituirii unui cadru legislativ și administrativ care să descurajeze în mod eficient punerea în pericol a dreptului la viață în contextul circulației rutiere [*Nicolae Virgiliu Tănase împotriva României* (MC), 2019, pct. 135], aceasta a fost convinsă că scopul principal al interdicției de a conduce era unul preventiv, de natură să garanteze siguranța rutieră, nu unul punitiv.

• *Retragerea unui permis sau a unei licențe*

17. În cauza *Palmén împotriva Suediei* (dec.), 2016, reclamantul a fost găsit vinovat de săvârșirea de acte de violență asupra concubinei sale. Ulterior, autoritatea polițienească i-a retras permisul de port-armă, pentru motivul că nu era apt să dețină o armă. Aceasta a indicat că reclamantul fusese găsit vinovat de un act de violență care era cu atât mai grav cu cât fusese săvârșit la domiciliul acestuia, împotriva unei persoane apropiate. Curtea a constatat că retragerea permisului de port-armă al reclamantului nu constituia, nici prin natura, nici prin severitatea sa, o sancțiune penală în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7. Aceasta a subliniat că, deoarece procedura în cauză era considerată o procedură administrativă în dreptul național, măsura nu constituia o consecință automată a condamnării penale, că aceasta nu fusese factorul determinant al deciziei de retragere a permisului de port-armă, că această măsură avea la bază un scop mai degrabă preventiv decât represiv și că reclamantul nu depindea din punct de vedere profesional de deținerea acestui permis. Aceasta a adoptat o abordare similară în cauza *Manasson împotriva Suediei* (dec.), 2003, care avea ca obiect retragerea autorizației de transport în regim taxi, pronunțată ca urmare a neîndeplinirii de către reclamant a obligațiilor sale fiscale.

• *Permise de ședere*

18. În cauza *Davidov împotriva Estoniei* (dec.), 2005, reclamantului i s-a refuzat eliberarea unui permis de ședere, parțial din cauza faptului că făcuse obiectul unor condamnări penale. Curtea a hotărât că refuzul de acordare a unui permis de ședere era o măsură administrativă, care nu putea fi considerată o sancțiune penală în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7.

• *Proceduri disciplinare în detenție (în regim de izolare)*

19. În cauza *Toth împotriva Croației* (dec.), 2012, pct. 26-39, în cursul executării unei pedepse cu închisoarea, reclamantul a fost găsit vinovat de proferare de injurii la adresa gardienilor și a fost sancționat cu 21 de zile în regim de izolare. Ulterior, acesta a făcut obiectul unei proceduri penale și a fost găsit vinovat pentru două capete de acuzare, pentru proferarea de amenințări în legătură cu aceleași fapte. Curtea a hotărât că prima procedură nu era de natură penală. A subliniat că faptele în cauză erau încadrate ca abateri disciplinare în dreptul național și că, deși natura acuzațiilor nu era exclusiv disciplinară, izolarea nu a prelungit durata pedepsei cu închisoarea aplicată reclamantului și nu constituia așadar o privare de libertate suplimentară, ci doar o agravare a condițiilor de detenție.

• *Proceduri și sancțiuni administrative*

20. În cauza *Ruotsalainen împotriva Finlandei*, 2009, pct. 41-47, reclamantul a fost oprit de poliție cu ocazia unui control rutier și agenții de poliție au constatat că acesta utiliza pentru camioneta sa un tip de carburant care făcea obiectul unui regim de impozitare mai blând decât cel aplicat motorinei prevăzute pentru camioneta sa. Acesta a primit o amendă pentru fraudă fiscală minoră, în cadrul unei proceduri penale sumare. Autoritățile au subliniat, de asemenea, că reclamantul a recunoscut că alimentase el însuși camioneta sa cu respectivul carburant, fapta fiind săvârșită cu intenție. Ulterior, reclamantul a făcut obiectul unei proceduri administrative, în urma căreia a fost obligat la plata diferențelor de taxe. Autoritățile au concluzionat că acesta utilizase pentru camioneta sa un tip de carburant supus unui regim de impozitare mai blând decât cel aplicat motorinei și că, întrucât nu a semnalat în prealabil această modificare Serviciului rutier și nici autorităților vamale, acesta trebuia să plătească o sumă de trei ori mai mare decât diferențele de taxe. Curtea a observat că reclamantul fusese condamnat la plata unei amenzi, în cadrul unei proceduri sumare considerate în legislația finlandeză ca fiind „penală", și că, ulterior, i s-a impus plata unei diferențe de taxă pe carburant, în cadrul unei proceduri administrative care nu intra sub incidența regimului penal, ci a regimului fiscal. Aceasta a observat că dispoziția relevantă viza toți cetățenii și nu doar un grup cu un statul special. Deoarece valoarea taxei pe carburant a fost triplată, Curtea a apreciat că această măsură trebuia considerată o sancțiune care avea ca scop prevenirea unei recidive. Prin urmare, Curtea a concluzionat că, având în vedere natura infracțiunii, obligarea la plata diferenței de taxe era o măsură care intra sub incidența noțiunii de „procedură penală".

21. În cauza *Grande Stevens și alții împotriva Italiei*, 2014, pct. 94-101 și 222, Curtea a hotărât că amenzile administrative considerabile aplicate reclamanților de către Autoritatea de reglementare a piețelor financiare era de natură „penală", atât în sensul art. 6 din Convenție, cât și în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7. Aceasta a hotărât, de asemenea, că rezerva comunicată de Italia în ceea ce privește art. 4 din Protocolul nr. 7, potrivit căreia această dispoziție nu era aplicabilă decât în cazul faptelor încadrate în dreptul italian ca având un caracter penal, nu era valabilă din perspectiva Convenției, întrucât era prea generală și nu preciza dispozițiile specifice din ordinea juridică italiană care excludeau o anumită faptă din sfera de aplicare a art. 4 din Protocolul nr. 7 (*Ibid.*, pct. 204-211).

22. În schimb, în cauza *Prina împotriva României* (dec.), 2020, Curtea a apreciat că o amendă contravențională aplicată de Curtea de Conturi unui funcționar public din cadrul administrației publice locale nu constituia o sancțiune „penală" în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7, având în vedere în special natura disciplinară a sancțiunilor aplicate membrilor funcției publice.

23. În cauza *Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 56-62, Curtea a constatat că amenda administrativă aplicată unui șofer, pentru că acesta refuzase să se supună recoltării de probe biologice în vederea stabilirii nivelului alcoolemiei sale, a constituit o sancțiune penală.

24. În cauza *Goulandris și Vardinogianni împotriva Greciei*, 2022, pct. 59-63, Curtea a considerat că procedura privind aplicarea de amenzi pentru încălcarea normelor de urbanism era de natură penală, având în vedere severitatea amenzilor ce puteau fi aplicate, precum și faptul că nu era prevăzută o limită maximă a amenzilor și că acestea aveau, în mod implicit, o dimensiune punitivă.

25. În cauza *C.Y. împotriva Belgiei*, 2024, pct. 40-47, două proceduri paralele (una penală și cealaltă administrativă) au fost desfășurate împotriva unui infirmier pentru că acesta a declarat, în vederea rambursării, în cadrul sistemului obligatoriu de asigurări de sănătate, servicii medicale care nu fuseseră efectuate, precum și servicii care fuseseră efectuate, dar care nu erau conforme cu legea. Curtea a făcut distincție între cele două măsuri dispuse în cadrul procedurii administrative: obligația restituirii sumelor încasate necuvenit și amenda; în măsura în care procedura administrativă a dus la impunerea obligației de a restitui sumele încasate necuvenit - obligație care nu avea un scop disuasiv sau represiv - această procedură nu ridica nicio problemă din perspectiva art. 4 din Protocolul nr. 7; în schimb, amenda aplicată în cadrul acestei proceduri avea un caracter esențialmente penal, având ca scop sancționarea comportamentului în cauză, astfel încât Curtea a constatat că această amendă constituia o măsură penală în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7.

• *Infracțiuni minore*

26. În cauza *Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei* (MC), 2009, reclamantul a fost găsit vinovat de săvârșirea unor fapte minore de tulburare a ordinii și liniștii publice și a fost condamnat la 3 zile de detenție administrativă, în temeiul Codului privind infracțiunile administrative. Curtea a observat că, în ordinea juridică internă, infracțiunea în cauză era încadrată ca „administrativă", dar a apreciat că domeniul definit ca „administrativ" în sistemul juridic rus și în alte sisteme juridice similare includea infracțiuni care aveau o conotație penală, dar care erau prea neînsemnate pentru a intra sub incidența dreptului penal și a procedurii penale. De asemenea, a subliniat că, prin natura sa, includerea infracțiunii respective în Codul privind infracțiunile administrative avea ca scop protejarea demnității umane și menținerea ordinii publice, valori și interese care, în mod normal, intră în sfera de protecție a dreptului penal; că dispoziția relevantă din Codul privind infracțiunile administrative viza fapte săvârșite împotriva tuturor cetățenilor și nu împotriva unui grup cu un statut special; că referirea la caracterul „minor" al faptelor nu excludea, în sine, încadrarea lor ca „penale" în sensul autonom al Convenției, întrucât nimic din textul acesteia nu sugerează că natura penală a unei infracțiuni ar implica în mod necesar un anumit grad de gravitate. A apreciat că reprimarea și descurajarea erau principalele scopuri pentru încadrarea faptelor în cauză ca infracțiune, scopuri considerate caracteristici ale sancțiunilor penale. În ceea ce privește gradul de severitate al măsurii, Curtea a observat că dispoziția în cauză prevedea o pedeapsă maximă de 15 zile de închisoare și că reclamantul fusese condamnat, în cele din urmă, la o pedeapsă privativă de libertate de 3 zile. Aceasta a reamintit că, întrucât pedeapsa de care era pasibil reclamantul și care i-a fost aplicată efectiv a implicat o privare de libertate, era de presupus că acuzațiile îndreptate împotriva lui aveau un caracter „penal". Curtea a concluzionat că, având în vedere natura infracțiunii de „fapte minore de perturbare a ordinii și liniștii publice" și severitatea pedepsei, condamnarea reclamantului intra sub incidența noțiunii de „procedură penală" în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7 (pct. 54-57). A se vedea, în același sens, hotărârea în cauza *Maresti împotriva Croației*, 2009, pct. 55-61, care se referă la o pedeapsă de 40 de zile de închisoare, aplicată pentru infracțiuni minore.

• *Destituirea*

27. În cauza *Paksas împotriva Lituaniei* (MC), 2011, pct. 65-68, Curtea a considerat că procedura de destituire inițiată împotriva președintelui republicii, pentru o gravă încălcare a Constituției sau o încălcare a jurământului de președinte, care a determinat încetarea mandatului și neeligibilitatea acestuia, nu intra în sfera „penală", în sensul art. 6 și 7 din Convenție și art. 4 din Protocolul nr. 7.

• *Măsură preventivă adoptată în contextul combaterii huliganismului*

28. Cauza *Seražin împotriva Croației* (dec.), 2018, privea măsuri de excludere care îi interziceau reclamantului să asiste la anumite meciuri de fotbal și care îl obligau să se prezinte la cea mai apropiată

secție de poliție în timpul desfășurării competițiilor sportive în cauză. Aceste măsuri au urmat condamnării reclamantului, în cadrul unei proceduri specifice comiterii de delicte minore („*procédure de contravention*" în franceză/ „*minor offence proceedings*" în engleză), pentru huliganism. Aplicând „*criteriile Engel*", Curtea a subliniat că, în dreptul croat, măsura de excludere se aplica indiferent dacă persoana în cauză a fost sau nu urmărită penal ori condamnată pentru un delict minor sau pentru o infracțiune mai gravă și că această măsură nu era consecința directă a unei astfel de proceduri, ci era aplicată pentru a evita riscul comiterii unor acte de violență în viitor, în timpul competițiilor sau evenimentelor sportive, în scopul menținerii siguranței publice. Acest „caracter esențialmente preventiv" al măsurii de excludere (pct. 81-84), asociat cu durata acesteia și modul în care era aplicată (pct. 85), precum și cu gradul său de severitate (aplicarea unei amenzi sau privarea de libertate doar în cazul nerespectării măsurii, pct. 89), a determinat Curtea să concluzioneze că nu era vorba despre o decizie privind o „acuzație în materie penală". Prin urmare, Curtea a hotărât că art. 4 din Protocolul nr. 7 nu era aplicabil în speță. Aceasta a observat că documentele internaționale relevante și dreptul comparat se axau foarte mult pe caracterul preventiv al măsurilor de excludere, în contextul eliminării și prevenirii violenței spectatorilor (pct. 70). A se vedea, *a contrario*, *Velkov împotriva Bulgariei*, 2020, pct. 46-52, cu privire la infracțiunea administrativă de huliganism, care se pedepsea cu închisoare și interzicerea accesului la competiții sportive.

- *Privarea de cetățenie*

29. În cauza *Ghoumid și alții împotriva Franței*, 2020, pct. 65-74, Curtea a hotărât că măsura administrativă a privării de cetățenie, bazată pe o condamnare anterioară pentru acte de terorism, nu constituia o „acuzație în materie penală" și că, prin urmare, art. 4 din Protocolul nr. 7 nu se aplica. Curtea a constatat că această măsură avea un obiectiv specific întrucât urmărea să reflecte faptul că o persoană căreia i s-a acordat cetățenia franceză a rupt ulterior legătura de loialitate față de Franța, prin săvârșirea unei infracțiuni deosebit de grave - cum este cazul terorismului -, care subminează însuși fundamentul democrației. În ceea ce privește gradul de severitate al măsurii, Curtea a explicat că acesta trebuia să fie analizat în lumina faptului că măsura în cauză constituia un răspuns la un comportament care, în materie de terorism, constituia un atac la adresa democrației înseși. În plus, Curtea a evidențiat faptul că, de sine stătătoare, această măsură nu avea ca efect expulzarea din Franța a persoanelor vizate. În cele din urmă, a precizat că aceasta nu era o sancțiune care putea fi considerată „penală prin natura sa".

- *Supravegherea administrativă în scop preventiv, după executarea pedepselor de către persoanele condamnate*

30. În cauza *Timofeiev și Postupkin împotriva Rusiei*, 2021, pct. 70-82 și pct. 86-87, Curtea a hotărât că măsurile de supraveghere administrativă a persoanelor condamnate, precum și restrângerile ulterioare aduse libertății lor de circulație și obligația impusă acestora de a se prezenta periodic în fața unei autorități, nu constituiau o „pedeapsă" în sensul art. 7 din Convenție și, prin urmare, nu echivalau cu o „pedepsi[re] penal[ă a reclamantului] de două ori", în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7. Curtea a considerat că scopul măsurilor în cauză era acela de a preveni recidiva. Aceasta a subliniat, de asemenea, că aplicarea unor astfel de măsuri nu depindea de vinovăția persoanei în cauză, ci de periculozitatea persoanei condamnate în stare de recidivă. La momentul faptelor, procedura privind adoptarea și aplicarea unor măsuri de supraveghere administrativă era de natură civilă, iar în prezent este de natură administrativă și nu intră în sfera de aplicare a justiției penale. În sfârșit, în ceea ce privește severitatea măsurilor în litigiu, Curtea a reamintit că, deși unele dintre acestea erau constrângătoare, severitatea lor nu era decisivă în sine, având în vedere că numeroase măsuri de natură preventivă, fără caracter penal, ar putea avea un impact considerabil asupra persoanei în cauză.

IV. Cele două proceduri au ca obiect „aceeași infracțiune” („idem”)?

Art. 4 § 1 din Protocolul nr. 7

„1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.

[...]”

Cuvinte-cheie HUDOC conexe

Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori (P7-4)
Infracțiune (P7-4)
Condamnare (P7-4)
Achitare (P7-4)

A. Principii generale

31. Principiul *non bis in idem* interzice urmărirea penală sau judecarea unei persoane de două ori pentru „aceeași infracțiune”. În hotărârea *Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei* (MC), 2009, Curtea a admis că, în trecut, a adoptat diverse abordări, în cadrul cărora a pus accent fie pe caracterul identic al faptelor, independent de încadrarea lor juridică („același comportament”, *idem factum, Gradinger împotriva Austriei*, 1995, pct. 55), fie pe încadrarea juridică, admițând că aceleași fapte puteau constitui infracțiuni diferite („*concours idéal d'infractions*” - concurs ideal de infracțiuni, a se vedea *Oliveira împotriva Elveției*, 1998, pct. 25-29), fie pe existența sau inexistența unor „elemente esențiale” comune celor două infracțiuni (*Franz Fischer împotriva Austriei*, 2001). După ce a examinat sfera de aplicare a dreptului de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași infracțiune, astfel cum este enunțat în diferite instrumente internaționale (Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, Convenția americană a drepturilor omului) și a subliniat că abordarea care pune accent pe încadrarea juridică a celor două infracțiuni este prea restrictivă în ceea ce privește drepturile unei persoane, Curtea a considerat că art. 4 din Protocolul nr. 7 trebuie interpretat ca interzicând urmărirea penală sau judecarea unei persoane pentru o a doua „infracțiune”, în măsura în care aceasta are la bază fapte identice sau fapte care sunt „în esență” similare celor care sunt la originea primei infracțiuni [pct. 79-82, a se vedea și *A și B împotriva Norvegiei* (MC), 2016, pct. 108].

32. Punctul de pornire pentru examinarea aspectului dacă faptele din cele două proceduri sunt identice sau sunt în esență aceleași ar trebui să fie compararea expunerii faptelor care fac obiectul infracțiunii pentru care reclamantul a fost deja judecat cu expunerea faptelor legate de a doua infracțiune de care a fost acuzat acesta [*Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei* (MC), 2009, pct. 83]. Curtea a subliniat că este irelevant care părți ale noilor acuzații sunt în cele din urmă reținute sau respinse în procedura ulterioară, deoarece art. 4 din Protocolul nr 7 enunță o garanție împotriva unei noi acțiuni penale sau riscului unei noi acțiuni penale, și nu o interdicție privind o a doua condamnare sau o doua achitare. A apreciat că, prin urmare, cercetarea Curții trebuie să se concentreze asupra faptelor care constituie un ansamblu de circumstanțe de fapt concrete, care implică același făptuitor, care sunt indisolubil legate între ele în timp și spațiu și a căror existență trebuie să fie demonstrată pentru a permite pronunțarea unei condamnări sau punerea în mișcare a unei acțiuni penale (pct. 83-84).

B. Exemple

33. Principiile stabilite în hotărârea în cauza *Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei* (MC), 2009, au fost ulterior aplicate în multe alte cauze.

34. În cauza *Ruotsalainen împotriva Finlandei*, 2009, Curtea a observat că faptele aflate la originea celor două proceduri erau, în esență, aceleași: în ambele cazuri era vorba despre folosirea unui carburant supus unui regim de impozitare mai blând decât cel aplicat motorinei. Singura diferență era luarea în considerare, în prima procedură, a noțiunii de intenție. În consecință, Curtea a concluzionat că a doua sancțiune privea aceleași fapte ca și prima și că, prin urmare, a existat o repetare a urmăririi penale, fiind încălcat art. 4 din Protocolul nr. 7.

35. În hotărârea *Maresti împotriva Croației*, 2009, Curtea a observat că, pentru aceleași fapte, săvârșite în același moment, reclamantul a fost găsit vinovat de săvârșirea unui delict minor și a unei infracțiuni. În această privință, a subliniat că definiția unui delict minor nu include fapte de lovire sau alte violențe, în vreme ce acest element este crucial pentru constituirea infracțiunii de vătămare corporală gravă, dar că, în decizia sa, instanța competentă în materie de delicte minore a afirmat în mod expres că reclamantul era vinovat, în special, de lovirea victimei cu pumnii în cap și de aplicarea de lovituri de pumni și de picioare la nivelul întregului corp al acesteia. Agresarea fizică a victimei era așadar un element constitutiv al delictului minor de care fusese găsit vinovat reclamantul. În cadrul procedurii penale desfășurate în fața tribunalului municipal, reclamantul a fost declarat din nou vinovat, în special pentru lovirea victimei. Curtea a apreciat că era evident faptul că cele două decizii aveau ca obiect exact aceleași evenimente și aceleași acte. Aceasta a concluzionat că faptele constitutive ale delictului minor pentru care fusese condamnat reclamantul erau, în esență, aceleași cu cele care constituie infracțiunea pentru care fusese condamnat acesta și că, prin urmare, a fost încălcat art. 4 din Protocolul nr. 7 (pct. 63-64).

36. În cauza *Țonio Țonev împotriva Bulgariei (nr. 2)*, 2010, reclamantul și un prieten de-al acestuia au fost implicați într-o altercație violentă cu un terț, în apartamentului acestuia, unde merseseră amândoi. Vecinii au chemat poliția, reclamantul fiind arestat. O săptămână mai târziu, pe baza procesului-verbal întocmit de polițiști cu privire la fapte, primarul, aplicând o hotărâre a municipalității referitoare la ordinea publică, l-a condamnat pe reclamant la plata unei amenzi pentru că a pătruns în domiciliul unei persoane și a bătut-o. Ulterior, în legătură cu aceleași fapte, reclamantul a fost pus sub acuzare de către Parchet pentru vătămare corporală și violare de domiciliu. Instanțele interne l-au găsit vinovat doar pentru săvârșirea infracțiunii de vătămare corporală. Curtea a constatat că aceleași fapte – reclamantul a pătruns în domiciliul unei persoane și a bătut-o – se aflau la originea atât a amenzii aplicate de primar, cât și a urmăririi penale inițiate de Parchet. Întrucât reclamantul nu a contestat amenda, măsura în cauză a rămas definitivă. Instanțele interne nu au încheiat procedura penală ulterioară, întrucât, potrivit jurisprudenței constante a Curții Supreme, era posibilă deschiderea unei proceduri penale împotriva unor persoane deja sancționate în cadrul unei proceduri administrative. Prin urmare, Curtea a hotărât că reclamantul a fost condamnat de două ori – prima dată în cadrul procedurii administrative, apoi în cadrul procedurii penale – pentru același comportament, aceleași fapte și aceeași infracțiune, fiind încălcat art. 4 din Protocolul nr. 7 (pct. 52-57).

37. O serie de cauze privesc persoane care au făcut obiectul unei proceduri penale pentru fraudă fiscală și fals în contabilitate și al unei proceduri de rectificare fiscală. În cauza *Pirttimäki împotriva Finlandei*, 2014, autoritățile fiscale au considerat, la finalul unui control, că reclamantul primise dividende mascate de la o societate în care deținea acțiuni. Reclamantului și societății în cauză li s-au impus taxe suplimentare și o majorare a impozitelor. Ulterior, reclamantul a fost găsit vinovat, în numele societății, de săvârșirea unei infracțiuni din domeniul contabilității, pentru motivul că introdusese informații false și înșelătoare în registrele contabile ale societății, și de fraudă fiscală în formă agravată. Curtea a subliniat că primele două seturi de proceduri au luat naștere ca urmare a faptului că atât societatea, cât și reclamantul, în declarația fiscală personală, au omis să declare anumite venituri aferente anumitor ani fiscali și că, în a doua procedură, reclamantul a fost acuzat, în calitate de reprezentant al societății, de fraudă fiscală în formă agravată, pentru că a comunicat autorităților fiscale informații incorecte în numele societății o anumită perioadă de timp. Cele două proceduri relevante erau așadar procedura fiscală îndreptată împotriva reclamantului și procedura penală. Curtea a constatat că faptele aflate la originea fiecărei proceduri erau diferite și că persoanele vizate de aceste două proceduri nu erau aceleași: în prima procedură era vorba despre reclamant în

calitate de persoană fizică și în cealaltă era vorba despre societate. A observat că nici circumstanțele nu erau aceleași: într-un caz era vorba despre o declarație fiscală privind venituri personale, iar în celălalt de o declarație fiscală în numele unei întreprinderi; era vorba de două declarații diferite, care au fost făcute în forme diferite și poate chiar în momente diferite, iar declarația făcută în numele întreprinderii putea să privească alte persoane. Așadar, Curtea a constatat că cele două proceduri în litigiu nu priveau un ansamblu unic de circumstanțe factuale concrete, care decurgeau din evenimente identice sau aceleași, în esență (pct. 49-52).

38. În hotărârea *Shibendra Dev împotriva Suediei* (dec.), 2014, autoritățile fiscale au concluzionat că informațiile introduse de reclamant în declarația sa fiscală erau incorecte și că era necesar să se realizeze o rectificare în cadrul unei proceduri discreționare. Având în vedere deficiențele din evidența contabilă a societății, reclamantul a fost obligat la plata unei majorări de impozite. În plus, pentru aceleași fapte, a făcut obiectul unei proceduri penale în urma căreia a fost declarat vinovat de săvârșirea unei infracțiuni în formă agravată în domeniul contabil și a unei infracțiuni în formă agravată în domeniul fiscal. Aceste infracțiuni priveau aceeași perioadă la care se referă și deciziile autorităților fiscale menționate anterior. Instanța internă a concluzionat că situația contabilă a restaurantului deținut de reclamant prezenta deficiențe grave și că persoana în cauză și soția acestuia nu declaraseră sume importante legate de venituri și TVA, omisiuni de pe urma cărora au obținut beneficii substanțiale. Curtea a considerat că obligația unui antreprenor de a înscrie cifre exacte în registrele de contabilitate era o obligație în sine, independentă de utilizarea registrelor contabile pentru stabilirea obligațiilor fiscale. Aceasta a apreciat că, deși nu își respectase obligațiile în materie de contabilitate, reclamantul ar fi putut respecta ulterior obligația de a furniza autorităților fiscale informații suficiente și exacte, de exemplu prin corectarea mențiunilor din registrele contabile sau comunicând autorităților orice alt document care să le permită să aprecieze corect baza de impozitare. Așadar, Curtea a hotărât că faptul că reclamantul a comunicat autorităților fiscale documente contabile inexacte, pentru a susține declarația sa fiscală, și faptul că nu le-a furnizat alte documente fiabile care să le permită să aprecieze baza de impozitare aplicabilă acestuia, constituiau fapte suplimentare importante pentru procedura fiscală, care nu făceau parte din elementele aflate la originea condamnării sale pentru săvârșirea infracțiunii în domeniul contabil. În aceste condiții, Curtea a constatat că cele două infracțiuni în cauză prezentau elemente suficient de diferite pentru a se putea concluziona că reclamantul nu fusese pedepsit de două ori pentru aceeași infracțiune [pct. 51; a se vedea și *Manasson împotriva Suediei* (dec.), 2003, *Carlberg împotriva Suediei*, 2009, pct. 69-70]. În mod similar, în cauza *Hodorkovski și Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2)*, 2020, pct. 606-615, Curtea a hotărât că două condamnări penale în legătură cu aceeași activitate a unei mari întreprinderi nu puteau fi considerate, numai din acest motiv, ca având la bază aceleași fapte.

39. În schimb, în cauza *Johannesson și alții împotriva Islandei*, 2017, Curtea a observat că, în cazul reclamanților, condamnarea și majorarea impozitelor care le-a fost aplicată s-au bazat pe aceeași neîndeplinire a obligației de a-și declara veniturile și că procedura fiscală și procedura penală priveau aceeași perioadă și, în esență, aceeași sumă sustrasă de la plata obligațiilor fiscale. Așadar, a considerat că faptele penale pentru care reclamanții fuseseră urmăriți penal și condamnați erau aceleași precum cele în privința cărora li s-au impus majorările fiscale (pct. 47). Pe scurt, elementul *idem* al principiului *non bis in idem* era prezent.

40. În cauza *Ramda împotriva Franței*, 2017, pct. 81-84, Curtea a reamintit principiul, enunțat la pct. 82 din hotărârea *Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei* (MC), 2009, și confirmat la pct. 108 din *A și B împotriva Norvegiei* (MC), 2016, potrivit căruia elementul *idem* trebuie să facă obiectul unei analize axate pe fapte, și l-a aplicat în cazul unor infracțiuni de terorism. Reclamantul, un resortisant algerian, fusese extrădat din Regatul Unit în Franța, fiind acuzat de fapte legate de mai multe atentate teroriste săvârșite în Franța în 1995. Deși o instanță penală (fr. „tribunal correctionnel" / rom. „tribunal corecțional") îl judecase deja și îl declarase vinovat de constituirea unui grup infracțional în vederea săvârșirii unor acte de terorism, o altă instanță penală (fr. „cour d'assises"/ rom. „curtea cu juriați") l-a judecat ulterior și l-a găsit vinovat de complicitate la mai multe crime, printre care omor și tentativă de omor. După ce a realizat o examinare comparativă a numeroaselor elemente stabilite în deciziile pronunțate în cadrul ambelor proceduri (*Ramda împotriva Franței*, 2017, pct. 87-93), Curtea a

constatat că aceste decizii se bazau pe multiple fapte distincte și detaliate (pct. 94). Aceasta a concluzionat că reclamantul nu a fost urmărit penal sau condamnat în cadrul celei de a doua proceduri pentru fapte care erau, în esență, similare celor pentru care fusese condamnat în cadrul primei proceduri (pct. 95). În cele din urmă, Curtea a invocat obligația statului de a urmări în justiție autorii încălcărilor grave ale art. 2, menționate la pct. 127-128 din hotărârea *Marguš împotriva Croației* (MC), 2014, și a aplicat-o în contextul actelor de terorism (pct. 96).

41. În mod similar, în cauza *Bajčić împotriva Croației*, 2020, pct. 30-38, referitoare la o încălcare a codului rutier, Curtea a constatat că un aspect al faptei pentru care reclamantul a fost urmărit penal, în cadrul unei proceduri specifice infracțiunilor minore (în special conducerea unui autovehicul care are montate anvelope uzate și neacordarea de asistență victimei unui accident rutier, neanunțarea poliției cu privire la accident și neașteptarea sosirii unei persoane împuternicite să efectueze cercetarea la fața locului), nu intra sub incidența acuzațiilor penale aduse ulterior. Curtea a constatat, de asemenea, că faptele pentru care a fost pedepsit reclamantul în cadrul procedurii specifice infracțiunilor minore nu puteau fi considerate ca fiind în esență similare celor pentru care a fost pedepsit ulterior, în cadrul procedurii penale. Prin urmare, în această privință, nu lua naștere nicio problemă în temeiul art. 4 din Protocolul nr. 7. Pe de altă parte, Curtea a constatat că elementul *idem* al principiului *non bis in idem* era prezent în ceea ce privește comportamentul imputat, și anume depășirea limitei de viteză, element care a fost esențial pentru condamnarea reclamantului în cadrul procedurii specifice infracțiunilor minore și care a avut un rol important în condamnarea lui în procedura penală.

42. În cauza *Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 68, care privea refuzul reclamantului de a se supune recoltării probelor biologice în vederea stabilirii alcoolemiei, în timpul unui control al poliției rutiere, Curtea a evidențiat faptul că cele două decizii pronunțate în cauza reclamantului (una de către procuror și cealaltă de către instanța relevantă) se refereau la aceleași fapte și acuzații, ceea ce însemna că reclamantul a fost judecat de două ori pentru aceeași infracțiune.

43. Cauza *Vasile Sorin Marin împotriva României*, 2024, pct. 46-51, privea dublarea unei proceduri – amendă contravențională și proces penal – pentru comportament agresiv social care a tulburat ordinea publică. Curtea a constatat că recapitularea faptelor din cadrul celor două seturi de proceduri demonstra că, în cauză, era vorba despre același comportament din partea aceluiași inculpat și în același interval de timp; rămânea de stabilit dacă faptele constitutive ale infracțiunii pentru care reclamantul a fost sancționat cu amendă și cele ale infracțiunii pentru care a fost trimis în judecată erau identice sau aceleași în esență. Încadrarea juridică a faptelor stabilite în cadrul celor două seturi de proceduri părea să difere într-o singură privință: gradul de gravitate al tulburării. Cu toate acestea, pe baza elementelor de care dispunea, Curtea a concluzionat că plângerea penală formulată împotriva reclamantului cuprindea faptele contravenției în totalitate și, invers, faptele contravenției nu conțineau elemente care să nu fie prezente în infracțiunea pentru care reclamantul a fost trimis în judecată. Faptele constitutive ale celor două infracțiuni trebuiau așadar considerate ca fiind identice în esență, în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție.

V. A fost repetată aceeași procedură (*bis*)?

Art. 4 § 1 din Protocolul nr. 7

„1. Nimeni nu poate fi urmărit sau pedepsit penal de către jurisdicțiile aceluiași stat pentru săvârșirea infracțiunii pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale acestui stat.

[...]"

Cuvinte-cheie HUDOC conexe

Dreptul de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori (P7-4)
Infracțiune (P7-4)
Condamnare (P7-4)
Achitare (P7-4)

A. Este a doua procedură nouă?

44. Art. 4 din Protocolul nr. 7 interzice repetarea procedurilor penale (principiul *non bis in idem*) care au dus la pronunțarea unei hotărâri „definitive". Acesta consacră nu numai dreptul de a nu fi pedepsit de două ori, ci și dreptul de a nu fi urmărit penal sau judecat de două ori. Se aplică chiar și în cazul în care acțiunea penală nu s-a încheiat cu o condamnare [*Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei* (MC), 2009, pct. 110-111, în ceea ce privește achitarea în urma celui de al doilea set de proceduri].

45. Curtea a hotărât că art. 4 din Protocolul nr. 7 interzice în mod clar deschiderea unei noi proceduri în cazul în care prima procedură a încetat definitiv la momentul inițierii celui de al doilea set de proceduri (*Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei*, 2009).

46. Cu toate acestea, art. 4 din Protocolul nr. 7 nu interzice desfășurarea mai multor proceduri concomitente (*litis pendens*). Într-o astfel de situație, nu se poate pretinde că reclamantul a fost trimis în judecată în mai multe rânduri pentru „o infracțiune pentru care a fost deja achitat sau condamnat printr-o hotărâre definitivă" [*Garaudy împotriva Franței* (dec.), 2003]. De asemenea, nu este problematic, din perspectiva Convenției, faptul că, atunci când există două proceduri concomitente, cea de a doua încetează ca urmare a rămânerii definitive a hotărârii de încetare a primei proceduri [*Zigarella împotriva Italiei* (dec.), 2002]. În schimb, în cazul în care a doua procedură nu a încetat, Curtea a concluzionat că procedura s-a repetat și, prin urmare, a fost încălcat art. 4 din Protocolul nr. 7 (*Tomasović împotriva Croației*, 2011, pct. 29-32; *Muslija împotriva Bosniei și Herțegovinei*, 2014, pct. 36-37; *Nykänen împotriva Finlandei*, 2014, pct. 47-54; *Glantz împotriva Finlandei*, 2014, pct. 57-64).

47. Cu toate acestea, Curtea s-a pronunțat, de asemenea, în jurisprudența sa referitoare la retragerea permisului de conducere, că, deși sancțiuni diferite (sancțiuni penale și retragerea permisului de conducere) au fost impuse de diferite autorități în cadrul unor proceduri diferite privind aceleași fapte (conducerea unui vehicul sub influența alcoolului sau depășirea vitezei legale), exista o legătură suficient de strânsă între aceste proceduri, din punct de vedere material și temporal, pentru a putea fi considerate ca făcând parte din aceeași procedură [*Nilsson împotriva Suediei* (dec.), 2005; *Maszni împotriva României*, 2006, pct. 68-70]. În aceste cauze, Curtea a constatat că reclamanții nu au fost nici judecați, nici pedepsiți a doua oară pentru o infracțiune pentru care făcuseră deja obiectul unei condamnări definitive și că, prin urmare, nu a existat o repetare a procedurii, contrar art. 4 § 1 din Protocolul nr. 7 la Convenție. De exemplu, în cauza *Boman împotriva Finlandei*, 2015, reclamantul a fost condamnat la suspendarea permisului de conducere pentru săvârșirea unei infracțiuni rutiere. Ulterior, organele de poliție și instanțele administrative au prelungit această suspendare în cadrul unei proceduri separate. Curtea a observat că impunerea celei de a doua suspendări implica faptul că reclamantul fusese găsit deja vinovat de săvârșirea infracțiunii rutiere. Aceasta a considerat, de

asemenea, că decizia de a prelungi suspendarea permisului, luată la scurt timp de la pronunțarea hotărârii în cadrul procedurii penale, s-a bazat în mod direct pe condamnarea definitivă a reclamantului de către instanța districtuală pentru săvârșirea infracțiunii rutiere în cauză și, prin urmare, nu a inclus examinarea separată de către poliție a infracțiunii sau a comportamentului în cauză. Prin urmare, Curtea a concluzionat că cele două proceduri erau legate intrinsec, din punct de vedere material și temporal, și că acestea constituiau așadar una și aceeași procedură, în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție (a se vedea și *Rivard împotriva Elveției*, 2016, pct. 28-34).

48. Curtea a examinat cazuri de sancțiuni fiscale în mai multe cauze referitoare la Finlanda și Suedia (*Häkkä împotriva Finlandei*, 2014; *Nykänen împotriva Finlandei*, 2014; *Glantz împotriva Finlandei*, 2014; *Rinas împotriva Finlandei*, 2015; *Österlund împotriva Finlandei*, 2015; *Kiiveri împotriva Finlandei*; 2015; *Lucky Dev împotriva Suediei*, 2014). În aceste cauze, a observat că, în sistemele finlandez și suedez, sancțiunile penale și administrative erau impuse de autorități diferite, fără ca procedurile să aibă vreo legătură una cu alta: în fiecare cauză, ambele seturi de proceduri s-au desfășurat separat și în mod independent, până la încetarea definitivă a acestora. În plus, sancțiunile aplicate în cadrul unei proceduri nu au fost luate în considerare de către instanța sau autoritatea care s-a pronunțat în cadrul celeilalte proceduri, atunci când aceasta a determinat severitatea sancțiunii, și nu a existat nicio interacțiune între autoritățile competente. În plus, Curtea a observat că majorările de impozit au fost impuse pe baza unei examinări a comportamentului și răspunderii reclamantului în temeiul legislației fiscale, realizată independent de evaluarea efectuată în cadrul procedurii penale. Curtea a considerat că această situație era diferită de cea din alte cauze referitoare la suspendarea permisului de conducere, pe care a trebuit să le soluționeze, cauze în care decizia de suspendare a permisului s-a bazat în mod direct pe o condamnare previzibilă sau definitivă pentru o infracțiune rutieră și, prin urmare, nu a implicat o examinare separată a infracțiunii sau a comportamentului în cauză. În consecință, a concluzionat că nu exista nicio legătură strânsă, din punct de vedere material și temporal, între procedura penală și procedura fiscală.

49. Astfel, trebuie să se stabilească dacă a existat o repetare a procedurii (*bis*). În cauza *A și B împotriva Norvegiei* (MC), 2016, Curtea a examinat sistemul norvegian al dublei proceduri penale și administrative în cazul declarațiilor fiscale incorecte. Aceasta a dezvoltat principiul „legăturii materiale și temporale suficient de strânse" între proceduri. În opinia Curții, cea mai sigură modalitate de a asigura respectarea art. 4 din Protocolul nr. 7 era să se prevadă o procedură la un singur nivel, care să permită reunirea ramurilor paralele ale regimului juridic care reglementează activitatea în cauză, astfel încât, prin răspunsul său la încălcare, să fie îndeplinite diferitele nevoi ale societății în cadrul unui singur proces. Totuși, art. 4 din Protocolul nr. 7 nu exclude desfășurarea unor proceduri mixte, chiar până la încheierea acestora, sub rezerva îndeplinirii anumitor condiții. Prin urmare, statul pârât trebuie să demonstreze în mod convingător că procedurile mixte în cauză erau unite printr-o „legătură materială și temporală suficient de strânsă" (pct. 130). Printre elementele relevante de care se ține seama pentru a stabili existența unei astfel de legături se numără, în special, următoarele (pct. 132):

> - dacă diferitele proceduri urmăresc scopuri complementare și, prin urmare, abordează, nu numai *in abstracto*, ci și *in concreto*, aspecte diferite ale actului în cauză prejudiciabil societății;
>
> - dacă natura mixtă a procedurilor în cauză este o consecință previzibilă, atât în drept, cât și în practică, a aceluiași comportament incriminat (*idem*);
>
> - dacă procedurile în cauză s-au desfășurat astfel încât să se evite pe cât posibil orice suprapunere în colectarea și aprecierea elementelor de probă, în special datorită unei interacțiuni adecvate între diferitele autorități competente, care să demonstreze că stabilirea faptelor efectuată în cadrul unei proceduri a fost preluată în cadrul celeilalte;
>
> - și mai ales dacă sancțiunea impusă în urma procedurii care a rămas definitivă mai întâi a fost luată în considerare în cadrul procedurii rămase definitive ulterior, astfel încât, în final, să nu i se impună persoanei în cauză o sarcină excesivă, acest risc fiind cel mai puțin probabil să survină în cazul în care există un mecanism de compensare menit să garanteze că ansamblul tuturor pedepselor impuse este proporțional.

În plus, Curtea a subliniat că un element important este măsura în care procedura administrativă prezintă caracteristicile unei proceduri penale ordinare, în special caracteristicile sale stigmatizante. Curtea a explicat că este mai probabil ca desfășurarea unor proceduri mixte să îndeplinească criteriile de complementaritate și coerență, în cazul în care sancțiunile ce trebuie aplicate în cadrul unei proceduri care nu este calificată în mod oficial drept „penală" sunt specifice faptelor în cauză și, prin urmare, nu fac parte din „nucleul dur al dreptului penal" [pct. 133; a se vedea, de exemplu, *Velkov împotriva Bulgariei*, 2020, în care criteriile stabilite în *hotărârea A și B* au fost aplicate în contextul huliganismului în sport; a se vedea și *Goulandris și Vardinogianni împotriva Greciei*, 2022, pct. 74, în care Curtea a examinat, în cadrul criteriului privind existența unei „legături materiale", aspectul referitor la „nucleul dur al dreptului penal", pentru a aprecia dacă cele două seturi de proceduri (cea administrativă și cea penală), referitoare la executarea unor lucrări fără autorizație de construire, au urmărit scopuri complementare].

În plus, chiar dacă legătura *materială* este suficient de solidă, condiția privind legătura *temporală* rămâne valabilă și trebuie să fie îndeplinită. Curtea a precizat că nu este necesar ca cele două seturi de proceduri să se desfășoare simultan de la început până la sfârșit, întrucât statul trebuie să aibă dreptul de a opta pentru desfășurarea progresivă a procedurilor, în cazul în care această manieră de abordare este justificată de preocuparea pentru eficiența acestora și de buna administrare a justiției, urmărește scopuri sociale diferite și nu cauzează părții în cauză un prejudiciu disproporționat. Cu toate acestea, trebuie să existe întotdeauna o legătură *temporală* suficient de strânsă pentru ca justițiabilul să nu fie afectat de incertitudine și întârzieri și pentru a evita ca procedurile să se prelungească în timp, chiar și în cazul în care sistemul național relevant prevede un mecanism „integrat", care cuprinde o latură administrativă și o latură penală distincte (pct. 134).

Aplicând aceste principii faptelor din speță, Curtea este încredințată că, deși reclamanților le-au fost aplicate sancțiuni diferite de către două autorități diferite, în cadrul unor proceduri diferite, totuși exista între acestea o legătură, atât materială, cât și temporală, suficient de strânsă „pentru a considera că acestea făceau parte din mecanismul integrat de sancțiuni, prevăzut de dreptul norvegian" în cazul nemenționării, într-o declarație fiscală, a unor informații privind anumite venituri. Prin urmare, aceasta a hotărât că procedura mixtă nu constituia o repetare a acțiunii penale în justiție, interzisă de art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție (pct. 144-147 și 149-154).

50. În schimb, în cauza *Johannesson și alții împotriva Islandei*, 2017, Curtea a hotărât că, deși cele două proceduri aveau scopuri complementare – combaterea nerespectării de către contribuabili a obligațiilor legale care le revin în ceea ce privește declarațiile fiscale (pct. 51), având în vedere suprapunerea lor limitată în timp și natura în mare măsură independentă a colectării și a evaluării elementelor de probă din cadrul acestor proceduri, nu exista o legătură suficient de strânsă între ele (pct. 55). În consecință, reclamanții au suferit un prejudiciu disproporționat, ca urmare a judecării și pedepsirii acestora de două ori, de către autorități diferite, pentru un comportament identic sau identic în mod substanțial, în cadrul a două proceduri diferite, care nu erau suficient de strâns legate între ele.

51. În mod similar, în cauza *Nodet împotriva Franței*, 2019, pct. 53, care se referea la două proceduri paralele (una administrativă și cealaltă penală) declanșate pentru manipularea pieței de capital, Curtea a ținut seama de faptul că cele două proceduri au urmărit același scop și că, într-o anumită măsură, au implicat strângerea probelor în mod independent una de cealaltă. Prin urmare, a concluzionat că nu exista o legătură materială suficient de strânsă între cele două proceduri. În plus, Curtea a constatat absența unei legături temporale suficient de strânse între acestea. Așadar, a concluzionat că reclamantul a suferit un prejudiciu disproporționat, ca urmare a judecării și pedepsirii sale de două ori pentru aceleași fapte.

52. În cauza *Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 84, Curtea a constatat că cele două proceduri – una în fața Parchetului și cealaltă în fața instanței competente – nu s-au combinat într-o manieră integrată, astfel încât să formeze un ansamblu coerent. Aceasta a ținut seama de următoarele elemente: reclamantul a fost urmărit penal în cadrul celor „două" proceduri pentru una și aceeași infracțiune prevăzută de un singur text de lege; aceste proceduri și cele două sancțiuni aplicate

reclamantului urmăreau același scop general; „prima” procedură în ansamblul său și partea inițială a celei de „a doua” proceduri au fost desfășurate de aceeași autoritate; în cadrul celor „două” proceduri, au fost administrate aceleași probe; nu a existat o combinație a celor două sancțiuni aplicate reclamantului; și cele „două” proceduri au fost succesive în timp și nu s-au suprapus în niciun moment.

53. După ce a concluzionat că cele două proceduri nu se combinau într-o manieră integrată, astfel încât să formeze un ansamblu coerent, Curtea a considerat că, pentru a determina dacă, în prezenta cauză, a existat o repetare a procedurii („bis”) în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7, trebuia să examineze dacă decizia pronunțată în cadrul primei proceduri constituia o hotărâre „definitivă” de „achitare sau condamnare” a reclamantului. Aceasta a subliniat că, în cazul unui răspuns afirmativ, trebuia să stabilească dacă decizia de anulare a acestei „hotărâri definitive” se transpunea într-o redeschidere a procesului penal compatibilă cu art. 4 din Protocolul nr. 7 (*ibid.*, pct. 85-86).

54. În cauza *Velkov împotriva Bulgariei*, 2020, pct. 78-79, Curtea a constatat, printre altele, că nu exista o legătură materială suficient de strânsă între procedura administrativă și procedura penală având ca obiect huliganismul în sport, pentru motivul că sancțiunea aplicată în cadrul procedurii administrative nu a fost luată în considerare la stabilirea sancțiunii impuse în cadrul procedurii penale. În schimb, în cauza *Bajčić împotriva Croației*, 2020, pct. 44, în care, la condamnarea reclamantului pentru producerea unui accident rutier mortal, instanța penală nu a luat în considerare sancțiunea aplicată în cadrul procedurii specifice infracțiunilor minore, Curtea a considerat că simplul fapt că instanța penală nu a făcut referire *expressis verbis* la sancțiunea aplicată în cadrul procedurii specifice infracțiunilor minore nu permitea, în sine, să se concluzioneze că nu exista o legătură materială între proceduri. În această privință, Curtea a evidențiat faptul că, dacă sunt analizate împreună, cele două sancțiuni aplicate nu au depășit ceea ce era strict necesar, dată fiind gravitatea infracțiunilor în cauză. Curtea a considerat că sancțiunile erau complementare, concluzionând că reclamantului nu i s-a impus o sarcină excesivă.

55. În cauza *Galović împotriva Croației*, 2021, pct. 113-124, Curtea a aplicat, pentru prima dată, principiile stabilite în hotărârea pronunțată în cauza *A și B împotriva Norvegiei*, 2016, cu privire la desfășurarea unor proceduri paralele sau mixte, în contextul specific al violenței domestice. Aceasta a ținut seama de contextul și dinamica specifice violenței domestice atunci când a apreciat dacă exista o legătură suficient de strânsă din punct de vedere material și temporal între cele două proceduri în cauză [pe de o parte, o procedură specifică infracțiunilor minore, în temeiul Legii privind protecția împotriva violenței domestice, pentru două fapte separate, și, pe de altă parte, o procedură penală în temeiul Codului penal, pentru săvârșirea infracțiunii continuate de violență domestică]. Prin urmare, aceasta a concluzionat că cele două proceduri formau un întreg coerent și proporțional, ceea ce permitea sancționarea eficientă, proporțională și disuasivă, atât a faptelor reclamantului considerate în mod individual, cât și a tiparului său comportamental, considerat în ansamblu, și că, prin urmare, nu era vorba despre o repetare a pedepsei, contrară art. 4 din Protocolul nr. 7.

B. A existat o hotărâre definitivă?

56. Textul art. 4 din Protocolul nr. 7 prevede că principiul *non bis in idem* are ca scop să protejeze o persoană care a fost deja „achitată sau condamnată printr-o hotărâre definitivă”. În raportul explicativ privind Protocolul nr. 7 se menționează, în ceea ce privește art. 4, că „[p]rincipiul consacrat în această dispoziție se aplică exclusiv după achitarea sau condamnarea persoanei în cauză printr-o hotărâre definitivă conform legii și procedurii penale ale statului respectiv.” Prin urmare, pentru ca o persoană să beneficieze de protecția acestui articol, nu este suficient să existe o hotărâre definitivă; este necesar totodată ca această hotărâre definitivă să includă achitarea sau condamnarea persoanei în cauză. În fiecare cauză, Curtea trebuie să stabilească așadar dacă a existat o achitare sau o condamnare. În cazul unui răspuns afirmativ, aceasta trebuie să determine dacă achitarea sau condamnarea constituie o hotărâre „definitivă” în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7 [*Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 88-89].

1. A existat „o achitare sau o condamnare”?

57. Astfel cum a explicat Curtea în hotărârea *Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 95 și 97, pentru a stabili dacă o anumită hotărâre constituie o „achitare” sau o „condamnare”, aceasta trebuie să examineze conținutul propriu-zis al actului în discuție și să aprecieze efectele acestuia asupra situației reclamantului. În acest context, nu este necesar ca decizia să fie pronunțată de un judecător sau să ia forma unei hotărâri (a se vedea *Felix Guțu împotriva Republicii Moldova*, 2020, pct. 47-54, pentru aplicarea acestei jurisprudențe în contextul art. 6 § 2).

58. Pe baza textului art. 4 din Protocolul nr. 7, Curtea a considerat că folosirea cu intenție a sintagmei „achitat sau condamnat” implică faptul că a avut loc angajarea răspunderii „penale” a persoanei acuzate, în urma unei examinări a circumstanțelor cauzei; cu alte cuvinte, că s-a efectuat examinarea fondului cauzei. Pentru a putea efectua o astfel de examinare, este esențial ca autoritatea responsabilă cu luarea hotărârii să fie învestită în dreptul național cu o competență decizională care să îi permită să examineze fondul cauzei. Apoi, această autoritate trebuie să se axeze pe studierea sau aprecierea probelor depuse la dosar și să facă o apreciere a participării reclamantului la unul sau la toate evenimentele care au dus la sesizarea organelor de cercetare, pentru a hotărî dacă s-a stabilit răspunderea „penală” [*Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 97].

59. Astfel, constatarea existenței unei aprecieri a circumstanțelor cauzei și a vinovăției sau nevinovăției acuzatului poate fi susținută de evoluția procedurii într-o anumită cauză. În cazul în care urmărirea penală a fost începută în urma incriminării persoanei în cauză, victima a fost audiată, probele au fost strânse și administrate de autoritatea competentă și a fost pronunțată o hotărâre motivată în baza acestor probe, ne aflăm în prezența unor factori de natură să ducă la constatarea că s-a efectuat examinarea fondului cauzei. În cazul în care autoritatea competentă a aplicat o sancțiune ca urmare a comportamentului imputat persoanei în cauză, este rezonabil să se presupună că autoritatea competentă a examinat în prealabil circumstanțele cauzei și caracterul, ilegal sau nu, al comportamentului persoanei în cauză (*ibid.*, pct. 98).

60. În hotărârea *Mihalache*, 2019 (pct. 99-101), Curtea a precizat că, în temeiul dreptului național, Parchetul era obligat să participe la administrarea justiției penale. Acesta avea competența de a cerceta faptele de care era acuzat reclamantul; în acest scop, a audiat un martor, dar și pe suspect. Ulterior, a aplicat normele de fond prevăzute de dreptul național în materie: a trebuit să examineze dacă erau îndeplinite condițiile necesare pentru încadrarea ca infracțiune a faptei imputate reclamantului. Pe baza probelor administrate, Parchetul a efectuat propria examinare a ansamblului circumstanțelor cauzei, atât a celor referitoare la persoana reclamantului, cât și a celor care erau faptice și concrete. După ce a efectuat examinarea, tot în conformitate cu competențele pe care i le conferă dreptul național, Parchetul a dispus scoaterea de sub urmărire penală, aplicându-i totuși reclamantului o sancțiune care avea scop represiv și punitiv. Sancțiunea aplicată devenea executorie la data expirării termenului de depunere de către reclamant a plângerii prevăzute de dreptul național. În aceste condiții, Curtea a concluzionat că, în pofida faptului că nu a avut loc nicio intervenție a unei instanțe, ordonanța Parchetului trebuie să fie considerată o „condamnare”, în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7.

61. În hotărârea *Smoković împotriva Croației* (dec.), 2019, pct. 43-45, Curtea a considerat că o decizie prin care s-a încheiat procedura inițiată împotriva reclamantului, ca urmare a prescrierii faptelor, nu trebuia să fie considerată nici o „condamnare”, nici o „achitare” în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7 la Convenție. Era clar în special că încheierea procedurii nu constituia o „condamnare”. În ceea ce privește aspectul dacă decizia în cauză constituia o achitare, Curtea a ținut seama de următoarele elemente: această decizie nu s-a bazat pe o anchetă privind acuzațiile aduse reclamantului; de asemenea, nu s-a axat pe constatări de fapt relevante care să permită stabilirea vinovăției sau nevinovăției reclamantului; nu s-a bazat pe fapte, circumstanțe sau elemente de probă legate de pretinsele fapte, nu conținea o evaluare a acestora și nu includea o achitare în privința acestora; nu conținea o apreciere a responsabilității reclamantului pentru infracțiunea incriminată, apreciere care, de regulă, precedă o achitare.

2. Este decizia „definitivă”?

62. Scopul art. 4 din Protocolul nr. 7 este de a interzice repetarea procedurilor penale (principiul *non bis in idem*) care au condus la pronunțarea unei hotărâri „definitive”. Conform Raportului explicativ privind Protocolul nr. 7, care, la rândul său, face trimitere la Convenția europeană privind valoarea internațională a hotărârilor represive, o hotărâre este definitivă dacă, conform expresiei consacrate, a dobândit autoritate de lucru judecat (*res judicata*). Acest lucru este valabil atunci când hotărârea este irevocabilă, adică atunci când nu mai poate face obiectul unor căi de atac ordinare sau dacă părțile au epuizat respectivele căi de atac ori nu le-au exercitat înainte de expirarea termenului [*Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei* (MC), 2009, pct. 107]. Hotărârile care pot face obiectul unei căi de atac ordinare sunt excluse din sfera garanției prevăzute la art. 4 din Protocolul nr. 7, în măsura în care nu a expirat termenul de apel (pct. 108). În schimb, căile de atac extraordinare, cum ar fi o cerere de redeschidere a procedurii sau o cerere de prorogare a unui termen împlinit, nu sunt luate în considerare atunci când se stabilește dacă procedura a fost încheiată definitiv. Deși aceste măsuri reparatorii reprezintă o continuare a primei proceduri, caracterul „definitiv” al hotărârii nu depinde de exercitarea acestora (pct. 108).

63. În cauza *Sundqvist împotriva Finlandei* (dec.), 2005, Curtea a hotărât, în lumina dreptului intern aplicabil, că soluția unui procuror de neîncepere a urmăririi penale nu trebuie considerată ca fiind o hotărâre „definitivă” și că, în consecință, nici faptul că procurorul general a dispus ulterior începerea unei proceduri împotriva reclamantului și nici condamnarea ulterioară a persoanei în cauză nu constituie o nouă procedură care intră sub incidența art. 4 din Protocolul nr. 7. Curtea s-a pronunțat, de asemenea, în mai multe cauze, că încetarea urmăririi penale dispusă de procuror nu echivalează nici cu o condamnare, nici cu o achitare și că, în consecință, art. 4 din Protocolul nr. 7 nu se aplică în această situație [*Smirnova și Smirnova împotriva Rusiei* (dec.), 2022, *Harutiunian împotriva Armeniei* (dec.), 2006, *Marguš împotriva Croației* (MC), 2014, pct. 120; a se vedea, de asemenea, în ceea ce privește o măsură de internare provizorie într-o unitate psihiatrică, dispusă de procuror, cauza *Horciag împotriva României* (dec.), 2005]. Această dispoziție nu se aplică nici în cazul încetării unei proceduri penale, decisă ca urmare a intervenției amnistiei privind acte care constituie încălcări grave ale drepturilor fundamentale, cum ar fi crimele de război împotriva populației civile [*Marguš împotriva Croației* (MC), 2014, pct. 122-141]. În această privință, Curtea a hotărât că ar fi contrar obligațiilor care îi revin statului în temeiul art. 2 și 3 din Convenție să amnistieze fapte de omor sau de rele tratamente săvârșite împotriva unor civili și a constatat existența unei tendințe tot mai mari, în dreptul internațional, de a se considera inacceptabilă amnistierea unor încălcări grave ale drepturilor omului. Prin urmare, Curtea a concluzionat că întocmirea unui nou act de acuzare în legătură cu o persoană căreia i s-a acordat o amnistie pentru astfel de acte nu trebuie să intre sub incidența art. 4 din Protocolul nr. 7.

64. În cauza *Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 115, Curtea a explicat metoda pe care o aplică pentru a aprecia dacă o hotărâre este definitivă: pentru a stabili care sunt căile de atac „ordinare” într-o anumită cauză, în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7, aceasta pornește de la legea și procedura naționale. Aceasta consideră că dreptul național – material și procedural – trebuie să respecte principiul securității juridice, care impune, pe de o parte, ca, în sensul art. 4 din Protocolul nr. 7, obiectul unei căi de atac să fie clar delimitat în timp și, pe de altă parte, ca modalitățile de exercitare a acestei căi de atac să fie clare pentru părțile autorizate să se prevaleze de aceasta. Cu alte cuvinte, pentru a respecta principiul securității juridice, un principiu inerent dreptului de a nu fi judecat sau pedepsit de două ori pentru aceeași infracțiune, o cale de atac trebuie să funcționeze astfel încât să indice în mod clar care este momentul în care o hotărâre rămâne definitivă. În special, necesitatea de a prevedea un termen pentru ca o cale de atac să fie considerată „ordinară” reiese implicit chiar din textul raportului explicativ, care precizează că hotărârea este irevocabilă dacă părțile au lăsat să expire „termenele” de exercitare a unei astfel de căi de atac. O lege care ar conferi uneia dintre părți un drept nelimitat pentru exercitarea unei anumite căi de atac, sau care ar supune o anumită cale de atac unor condiții care evidențiază un dezechilibru semnificativ între drepturile părților în ceea ce privește exercitarea respectivei căi de atac, ar încălca principiul securității juridice.

65. În cauza *Mihalache*, 2019 (pct. 117-125), Curtea a examinat o situație în care procurorul ierarhic superior putea să examineze din oficiu, în contextul controlului ierarhic, temeinicia actelor procurorului ierarhic inferior și să le anuleze. Aceasta a considerat că posibilitatea - care nu era limitată în timp - de a redeschide o procedură și de a reexamina fondul cauzei nu constituia o cale de atac „ordinară" și, prin urmare, nu influența în niciun fel caracterul definitiv al ordonanței procurorului ierarhic inferior.

66. Trebuie remarcat faptul că, în unele cauze care privesc două proceduri paralele, nu este necesar să se ridice problema caracterului „definitiv" (sau nu) al unei decizii atunci când nu există o repetare a urmăririi penale propriu-zise, ci mai degrabă o combinație de proceduri care pot fi considerate ca formând un ansamblu integrat [*Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 82; *Johannesson și alții împotriva Islandei*, 2017, pct. 48]. În cauza *Johannesson și alții împotriva Islandei*, 2017, Curtea a hotărât că nu era necesar să răspundă la întrebarea dacă și când anume prima procedură (cea fiscală) condusese la pronunțarea unei decizii „definitive", deoarece această împrejurare nu afecta în niciun fel legătura dintre procedurile în cauză. Cu toate acestea, în cauza *Nodet împotriva Franței*, 2019, pct. 46, Curtea a considerat util să determine momentul în care una dintre cele două proceduri se încheiase prin pronunțarea unei hotărâri definitive. În mod similar, în cauza *Korneieva împotriva Rusiei*, 2019, pct. 48 și 58, Curtea a examinat problema caracterului definitiv al condamnării anterioare a reclamantei. Cu toate acestea, întrucât era clar că cele două proceduri nu puteau fi considerate ca formând o soluție juridică integrată, oferită ca răspuns la comportamentul reclamantei, Curtea a considerat că nu era important să continue să examineze problema caracterului definitiv al acestei primei proceduri și a repetării urmăririi penale.

C. Excepții

Art. 4 § 2 din Protocolul nr. 7

„[...]

2. Dispozițiile paragrafului precedent nu împiedică redeschiderea procesului, conform legii și procedurii penale a statului respectiv, dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

[...]"

Cuvinte-cheie HUDOC conexe

Redeschiderea procesului (P7-4)
Fapte noi ori recent descoperite (P7-4)
Viciu fundamental în cadrul procedurii

67. Art. 4 § 2 din Protocolul nr. 7 stabilește o limitare a aplicării principiului securității juridice în materie penală. Cerința de securitate juridică nu este absolută și, în materie penală, trebuie să se aprecieze în lumina acestei dispoziții, care autorizează în mod expres statele contractante să instituie un mecanism de redeschidere a procesului în cazul apariției unor fapte noi sau al descoperirii unui viciu fundamental în procedură [*Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 129].

68. Art. 4 din Protocolul nr. 7 stabilește o distincție clară între repetarea urmăririi penale sau rejudecarea unei persoane, interzise în temeiul primului paragraf al acestei dispoziții, și redeschiderea procesului în circumstanțe excepționale, măsură prevăzută la al doilea paragraf, care prevede în mod expres posibilitatea ca o persoană să răspundă din nou aceleași acuzații, în conformitate cu dreptul intern, în cazul redeschiderii procesului, ca urmare a apariției unor evenimente noi sau a descoperirii unui viciu fundamental în cadrul procedurii precedente.

69. În cauza *Nikitin împotriva Rusiei*, 2004, reclamantul a fost judecat pentru trădare prin acte de spionaj și divulgarea unor informații secrete de stat, în formă agravată. Acesta a fost achitat definitiv printr-o hotărâre a Curții Supreme. Procurorul general a solicitat prezidiului Curții Supreme

reexaminarea cauzei în cadrul procedurii de revizuire (care includea o nouă apreciere a legii aplicabile, precum și a faptelor și a probelor de la dosar) și trimiterea dosarului spre instrumentare în vederea redeschiderii anchetei. Această cale de atac introdusă de procuror a fost respinsă. Curtea a constatat că legislația națională permitea o astfel de revizuire dacă aceasta era motivată de posibilitatea comiterii unei erori judiciare privind aspecte de drept sau de procedură și că, în cazul în care acțiunea în revizuire era declarată admisibilă, procedura de revizuire avea ca efect final anularea tuturor deciziilor anterioare ale instanțelor și pronunțarea asupra acuzațiilor penale printr-o nouă decizie. Prin urmare, Curtea a apreciat că aceasta putea fi considerată un tip special de redeschidere a procesului, care intra sub incidența art. 4 § 2 din Protocolul nr. 7 [pct. 42-49; a se vedea și *Bratiakin împotriva Rusiei* (dec.), 2006, *Fadin împotriva Rusiei*, 2006, pct. 30-32, *Gonciarovi împotriva Rusiei* (dec.), 2008, *Savinski împotriva Ucrainei* (dec.), 2005, *Xheraj împotriva Albaniei*, 2008, pct. 71-74]. În decizia sa privind cauza *Korppoo împotriva Finlandei*, 1995, Comisia a hotărât că, pentru a permite Parchetului să stabilească dacă era necesar să fie solicitată redeschiderea procesului, organele de poliție nu trebuiau să fie împiedicate, în temeiul art. 4 § 1 din Protocolul nr. 7, să își continue investigațiile după achitarea unui suspect.

70. În cauza *Kadusic împotriva Elveției*, 2018, reclamantul fost găsit vinovat pentru diverse infracțiuni și executa o pedeapsă cu închisoarea. Ca urmare a unei reevaluări a stării sale de sănătate mintală, instanța a dispus o măsură terapeutică instituțională, adică o modificare a pedepsei reclamantului ulterior pronunțării hotărârii inițiale, în cursul executării pedepsei acestuia, suspendând totodată durata pedepsei care a rămas de executat. Adoptarea măsurii terapeutice s-a bazat pe constatarea că reclamantul suferea de o tulburare psihică gravă, care exista deja atunci când persoana în cauză a fost judecată, dar care nu fusese diagnosticată. Curtea a hotărât că această măsură nu a constituit o încălcare a art. 4 din Protocolul nr. 7. Aceasta a observat că autoritățile interne au considerat reevaluarea stării de sănătate mintală a reclamantului ca fiind un fapt nou descoperit și că acestea au modificat hotărârea inițială, aplicând regulile privind revizuirea, prin analogie. Aceasta a subliniat că reclamantul nu a explicat în ce sens redeschiderea procesului nu avusese loc „conform legii și procedurii penale ale statului în cauză” (pct. 85).

71. În cauza *W.A. împotriva Elveției*, 2021 (referitoare la măsura de siguranță a internării medicale a reclamantului, dispusă în urma redeschiderii procesului din motive legate de sănătatea mintală a reclamantului și de riscul de recidivă), Curtea a precizat că o „redeschidere” a procesului, în sensul art. 4 § 2 din Protocolul nr. 7, duce, de regulă, la anularea hotărârii inițiale a instanței penale, o nouă examinare a temeiniciei unei acuzații în materie penală și pronunțarea unei noi hotărâri. Prin urmare, în împrejurările în care redeschiderea procesului nu impune existența unor elemente noi, care să afecteze natura infracțiunilor săvârșite de reclamant sau gradul vinovăției sale, și nu are loc sau nu urmează să aibă loc o nouă examinare a temeiniciei unei acuzații în materie penală, nu poate fi vorba despre o „redeschidere” în sensul art. 4 § 2 din Protocolul nr. 7 și, în consecință, noua pedeapsă aplicată pentru aceeași infracțiune constituie o încălcare a art. 4 din Protocolul nr. 7 (*ibid.*, pct. 71-72; a se vedea, de asemenea, pct. 42, în ceea ce privește interacțiunea cu art. 5 § 1 și legătura de cauzalitate care trebuie să existe între condamnarea inițială și noua măsură de siguranță a internării medicale, dispusă în urma redeschiderii procesului).

72. În cauza *Mihalache împotriva României* (MC), 2019, pct. 131-133, Curtea a clarificat noțiunile de fapte noi ori recent descoperite și de viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, explicând că aceste condiții sunt alternative, nu cumulative.

73. În special, circumstanțele specifice unei cauze care existau în momentul procesului, dar care nu erau cunoscute de judecător și care au devenit cunoscute abia după proces, constituie împrejurări „recent descoperite”. Circumstanțele specifice cauzei care apar abia după proces sunt „noi”. În plus, sintagma „fapte noi ori recent descoperite” cuprinde toate mijloacele de probă referitoare la fapte preexistente.

74. Noțiunea de „viciu fundamental”, în sensul art. 4 § 2 din Protocolul nr. 7, sugerează că numai o încălcare gravă a unei norme de procedură, care aduce o gravă atingere integrității procedurii precedente, poate servi ca bază pentru redeschiderea sa în detrimentul persoanei acuzate, atunci

când aceasta a fost achitată sau pedepsită pentru o infracțiune mai puțin gravă decât cea prevăzută de legea aplicabilă. Prin urmare, în astfel de cazuri, simpla reevaluare a actelor dosarului de către procuror sau de către instanța de grad superior nu poate îndeplini acest criteriu. Totuși, în ceea ce privește situațiile în care o persoană acuzată a fost declarată vinovată și în care redeschiderea procesului ar putea fi în beneficiul acesteia, art. 4 din Protocolul nr. 7 nu exclude redeschiderea procesului în favoarea persoanei condamnate, nici orice altă modificare a hotărârii în favoarea persoanei condamnate. Într-o astfel de situație, natura viciului va trebui așadar să fie evaluată în primul rând în funcție de problema dacă s-a încălcat dreptul la apărare și, astfel, a fost împiedicată buna administrare a justiției.

75. În fine, Curtea a explicat că, în toate cazurile, motivele care justifică redeschiderea procesului trebuie, potrivit textului art. 4 § 2 in fine din Protocolul nr. 7, să fie de natură „să afecteze hotărârea pronunțată”, fie în favoarea, fie în detrimentul persoanei interesate.

76. Ținând seama de aceste principii, în cauza *Mihalache*, 2019 (pct. 134-138), Curtea a respins argumentul Guvernului potrivit căruia necesitatea de a asigura unificarea practicii în materie de urmărire penală este inclusă în circumstanțele excepționale menționate la art. 4 § 2 din Protocolul nr. 7. Aceasta a hotărât că o nouă apreciere a situației de fapt în lumina dreptului aplicabil nu poate fi echivalată cu descoperirea unui „viciu fundamental” în cadrul procedurii precedente (a se vedea și *Stăvilă împotriva României*, 2022, pct. 88-102).

77. În cauza *Sabalić împotriva Croației*, 2021, pct. 114, Curtea a considerat (în contextul examinării neîndeplinirii în mod adecvat a obligației procedurale ce decurge din art. 3 și 14 din Convenție, într-o cauză referitoare la violența homofobă) că atât omisiunea investigării motivelor de instigare la ură care au stat la baza unui atac violent, cât și neluarea în considerare a unor astfel de motive la stabilirea pedepsei pentru infracțiunile violente motivate de ură, au constituit „vicii fundamentale” în cadrul procedurii, în temeiul art. 4 § 2 din Protocolul nr. 7, ceea ce a permis redeschiderea procesului în detrimentul acuzatului. În aceste condiții, principiul *non bis in idem* nu poate constitui un obstacol *de jure* în calea reexaminării cauzei, în conformitate cu normele Convenției.

Lista cauzelor citate

Jurisprudența citată în prezentul ghid face trimitere la hotărâri sau decizii pronunțate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, precum și la decizii sau rapoarte ale Comisiei Europene a Drepturilor Omului.

Dacă nu se specifică altfel, trimiterea este la o hotărâre pe fond, pronunțată de o Cameră a Curții. Abrevierea „(dec.)" arată că este vorba despre o decizie a Curții, iar „(MC)" că respectiva cauză a fost examinată de Marea Cameră.

Hiperlinkurile cauzelor citate în versiunea electronică a ghidului direcționează spre baza de date *HUDOC* (<*http://hudoc.echr.coe.int*>) care oferă acces la jurisprudența Curții (hotărâri și decizii pronunțate de Marea Cameră, de Cameră și de Comitet, cauze comunicate, avize consultative și rezumate juridice extrase din Nota de informare privind jurisprudența) și la jurisprudența Comisiei (decizii și rapoarte), precum și la rezoluțiile Comitetului de Miniștri.

Curtea pronunță hotărârile și deciziile în limba engleză și/sau franceză, cele două limbi oficiale ale acesteia. Baza de date HUDOC conține, de asemenea, traduceri ale unor cauze importante în peste treizeci de limbi neoficiale. În plus, include linkuri către aproximativ o sută de culegeri de jurisprudență online, elaborate de terți.

—A—

A și B împotriva Norvegiei (MC), nr. 24130/11 și 29758/11, 15 noiembrie 2016
Amrollahi împotriva Danemarcei (dec.), nr. 56811/00, 28 iunie 2001

—B—

Bajčić împotriva Croației, nr. 67334/13, 8 octombrie 2020
Banfield împotriva Regatului Unit (dec.), nr. 6223/04, 18 octombrie 2005
Blokker împotriva Țărilor de Jos (dec.), nr. 45282/99, 7 noiembrie 2000
Bratiakin împotriva Rusiei (dec.), nr. 72776/01, 9 martie 2006
Boman împotriva Finlandei, nr. 41604/11, 17 februarie 2015

—C—

C.Y. împotriva Belgiei, nr. 19961/17, 14 noiembrie 2023
Carlberg împotriva Suediei (dec.), nr. 9631/04, 27 ianuarie 2009

—D—

Davidov împotriva Estoniei (dec.), nr. 16387/03, 31 mai 2005
Demel împotriva Austriei, nr. 30993/96, decizia Comisiei din 16 aprilie 1998

—E—

Engel și alții împotriva Țărilor de Jos, 8 iunie 1976, seria A nr. 22

—F—

Fadin împotriva Rusiei, nr. 58079/00, 27 iulie 2006

Felix Guțu împotriva Republicii Moldova, nr. 13112/07, 20 octombrie 2020
Franz Fischer împotriva Austriei, nr. 37950/97, 29 mai 2001

—G—

Galović împotriva Croației, nr. 45512/11, 31 august 2021
Garaudy împotriva Franței (dec.), nr. 65831/01, 24 iunie 2003
Gestra împotriva Italiei, nr. 21072/92, decizia Comisiei din 16 ianuarie 1995
Ghoumid și alții împotriva Franței, nr. 52273/16 și alte 4, 25 iunie 2020
Glantz împotriva Finlandei, nr. 37394/11, 20 mai 2014
Gonciarovi împotriva Rusiei (dec.), nr. 77989/01, 27 noiembrie 2008
Goulandris și Vardinogianni împotriva Greciei, nr. 1735/13, 16 iunie 2022
Gradinger împotriva Austriei, 23 octombrie 1995, seria A nr. 328-C
Grande Stevens și alții împotriva Italiei, nr. 18640/10 și alte 4, 4 martie 2014

—H—

Hangl împotriva Austriei (dec.), nr. 38716/97, 20 martie 2001
Häkkä împotriva Finlandei, nr. 758/11, 20 mai 2014
Harutiunian împotriva Armeniei (dec.), nr. 34334/04, 7 decembrie 2006
Hodorkovski și Lebedev împotriva Rusiei (nr. 2), nr. 42757/07 și 51111/07, 14 ianuarie 2020
Horciag împotriva României (dec.), nr. 70982/01, 15 martie 2005

—J—

Johannesson și alții împotriva Islandei, nr. 22007/11, 18 mai 2017
Jussila împotriva Finlandei (MC), nr. 73053/01, CEDO 2006-XIV

—K—

Kadusic împotriva Elveției, nr. 43977/13, 9 ianuarie 2018
Kiiveri împotriva Finlandei, nr. 53753/12, 10 februarie 2015
Klein împotriva Austriei (dec.), nr. 57028/00, 4 mai 2006
Korneieva împotriva Rusiei, nr. 72051/17, 8 octombrie 2019
Korppoo împotriva Finlandei, nr. 19341/92, decizia Comisiei din 17 mai 1995
Kremzow împotriva Austriei, nr. 16417/90, decizia Comisiei din 7 noiembrie 1990
Krombach împotriva Franței (dec.), nr. 67521/14, 20 februarie 2018
Kurdov și Ivanov împotriva Bulgariei, nr. 16137/04, 31 mai 2011

—L—

Lucky Dev împotriva Suediei, nr. 7356/10, 27 noiembrie 2014
Luksch împotriva Austriei (dec.), nr. 37075/97, 21 noiembrie 2000

—M—

Manasson împotriva Suediei (dec.), nr. 41265/98, 8 aprilie 2003
Maresti împotriva Croației, nr. 55759/07, 25 iunie 2009
Marguš împotriva Croației (MC), nr. 4455/10, CEDO 2014 (extrase)
Maszni împotriva României, nr. 59892/00, 21 septembrie 2006

Matijašić împotriva Croației (dec.), nr. 38771/15, 8 iunie 2021
Mihalache împotriva României (MC), nr. 54012/10, 8 iulie 2019
Muslija împotriva Bosniei și Herțegovinei, nr. 32042/11, 14 ianuarie 2014

—N—

Nicolae Virgiliu Tănase împotriva României (MC), nr. 41720/13, 25 iunie 2019
Nikitin împotriva Rusiei, nr. 50178/99, 20 iulie 2004
Nilsson împotriva Suediei (dec.), nr. 73661/01, CEDO 2005-XIII
Nodet împotriva Franței, nr. 47342/14, 6 iunie 2019
Nykänen împotriva Finlandei, nr. 11828/11, 20 mai 2014

—O—

Oliveira împotriva Elveției, 30 iulie 1998, *Culegere de hotărâri și decizii* 1998-V
Österlund împotriva Finlandei, nr. 53197/13, 10 februarie 2015
Őztürk împotriva Germaniei, 21 februarie 1984, seria A nr. 73

—P—

Paksas împotriva Lituaniei (MC), nr. 34932/04, CEDO 2011 (extrase)
Palmén împotriva Suediei (dec.), nr. 38292/15, 22 martie 2016
Pirttimäki împotriva Finlandei, nr. 35232/11, 20 mai 2014
Prina împotriva României (dec.), nr. 37697/13, 8 septembrie 2020

—R—

Ramda împotriva Franței, nr. 78477/11, 19 decembrie 2017
Rinas împotriva Finlandei, nr. 17039/13, 27 ianuarie 2015
Rivard împotriva Elveției, nr. 21563/12, 4 octombrie 2016
Rosenquist împotriva Suediei (dec.), nr. 60619/00, 14 septembrie 2004
Ruotsalainen împotriva Finlandei, nr. 13079/03, 16 iunie 2009

—S—

Sabalić împotriva Croației, nr. 50231/13, 14 ianuarie 2021
Sarria împotriva Poloniei (dec.), nr. 80564/12, 13 octombrie 2015
Savinski împotriva Ucrainei (dec.), nr. 6965/02, 31 mai 2005
Seražin împotriva Croației (dec.), nr. 19120/15, 9 octombrie 2018
Serghei Zolotuhin împotriva Rusiei (MC), nr. 14939/03, CEDO 2009
Shibendra Dev împotriva Suediei (dec.), nr. 7362/10, 21 octombrie 2014
Smirnova și Smirnova împotriva Rusiei (dec.), nr. 46133/99 și 48183/99, 3 octombrie 2002
Smoković împotriva Croației (dec.), nr. 57849/12, 12 noiembrie 2019
Stăvilă împotriva României, nr. 23126/16, 1 martie 2022
Storbråten împotriva Norvegiei (dec.), nr. 12277/04, 1 februarie 2007
Sundqvist împotriva Finlandei (dec.), nr. 75602/01, 22 noiembrie 2005

—T—

Timofeiev și Postupkin împotriva Rusiei, nr. 45431/14 și 22769/15, 19 ianuarie 2021

Tomasović împotriva Croației, nr. 53785/09, 18 octombrie 2011
Toth împotriva Croației (dec.), nr. 49635/10, 6 noiembrie 2012

—Ț—

Țonio Țonev împotriva Bulgariei (nr. 2), nr. 2376/03, 14 ianuarie 2010

—V—

Vasile Sorin Marin împotriva României, nr. 17412/16, 3 octombrie 2023
Velkov împotriva Bulgariei, nr. 34503/10, 21 iulie 2020

—W—

W.A. împotriva Elveției, nr. 38958/16, 2 noiembrie 2021

—X—

Xheraj împotriva Albaniei, nr. 37959/02, 29 iulie 2008

—Z—

Zigarella împotriva Italiei (dec.), nr. 48154/99, CEDO 2002-IX (extrase)